

Ikt.szám: 353/2025

Rakamazi Mesevár Óvoda és Mini Bölcsőde Helyi Óvodai Pedagógiai Programja

Fábián Katalin Tevékenységek Központú Óvodai Nevelési Program adaptációja

2025

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

§

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- **419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről - a pedagógus-továbbképzés rendszeréről, meghatározza a továbbképzési programok és a beiskolázási terv tartalmát, kötelezettségeit. 2025. január 1-jén lépett hatályba a rendelet, melynek célja a pedagógusok folyamatos szakmai megújulásának biztosítása és a köznevelési intézmények működésének támogatása.**
- **401/2023. (VIII.30.) Korm. Rend. a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról - A rendelet a 2023. évi LII. törvény - a pedagógusok új életpályájáról szóló - végrehajtási szabályait tartalmazza. Pontosítja a jogszabály alkalmazásának módját, például a minősítési eljárásokat, a teljesítményértékelés menetét, a munkaköri követelményeket és a besorolások részletes szabályait.**
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1998.évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 15/2013. (II.26. EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- **2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról - A törvény új alapokra helyezi a pedagógusok foglalkoztatásának rendszerét. Szabályozza a pedagógusok jogállását, besorolását, előmeneteli rendszerét, valamint a bérezésük és teljesítményértékelésük kereteit. A célja egy egységes, teljesítményalapú, ösztönző pedagógus-életpálya-modell kialakítása.**

Továbbá:

- Chrappán Magdolna - Fábián Katalin: Tevékenységőzpontú óvodai nevelési program. /Fabula Humán Szolgáltató Bt. Budapest. 2007./
- - Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok

Tartalom

1. BEVEZETŐ	5
1.1. A tevékenységek központú óvodai nevelés adaptálásának indokai	5
1.2. Az óvoda bemutatása	5
1.3. Személyi feltételek	6
1.4. Tárgyi feltételek	7
1.5. Óvodakép, gyermekkép, jövőkép	8
2. A TEVÉKENYSÉGEK KÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI	11
2.1. Az óvodai nevelés feladata:	11
2.1.1. Egészséges életmód alakítása	11
2.1.2. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	14
2.1.3. Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	17
2.2. Az óvodai nevelés célja	19
2.3. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében	21
2.4. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében	22
2.5. A fejlődés-fejlesztés feltételei, lehetőségei a nevelésben	24
2.5.1. A tudatos fejlesztés feltételei	24
3. A FEJLESZTÉS TARTALMA	28
3.1. Játék és tanulási tevékenység (Játék; A tevékenységekben megvalósuló tanulás)	28
3.2. Társas, közösségi tevékenység (Az érzelmi, az erkölcsi, és a közösségi nevelés)	32
3.3. Munkatevékenység (Munka jellegű tevékenységek)	34
3.4. Szabadidős tevékenység	37
4. KOMPLEX FOGLAKOZÁSOK RENDSZERE	39
4.1. Anyanyelv	39
4.2. Matematika	41
4.3. A természeti társadalmi valóság megismerése	42
4.4. Művészeti tevékenységek	46
4.4.1. Verselés, mesélés	47
4.4.2. Ének, zene, népi játék, tánc	50
4.4.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	52
4.5. Mindennapos mozgás	54
5. A NEVELÉS – TANULÁS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI	58
6. AZ ÓVODA ÉS KÖRNYEZETÉNEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE (AZ ÓVODA KAPCSOLATAI)	65
7. ÜNNEPEK, RENDEZVÉNYEK, SZOKÁSOK, HAGYOMÁNYOK AZ ÓVODÁBAN	71
8. ÓVODÁNK GYERMEKVÉDELMI TEVÉKENYSÉGE	73

1. BEVEZETŐ

1.1. A tevékenységekőzpontú óvodai nevelés adaptálásának indokai

Intézményünk helyi óvodai nevelési programját a hatályos Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján, az OKI által minősített Fábíán Katalin: Tevékenységekőzpontú Óvodai Nevelési Program adaptálásával, és a helyi sajátosságok figyelembevételével készítettük el. Nevelőtestületünk a választható óvodai programok közül a tevékenységekőzpontú program adaptálása mellett döntött, mert szemléletében ez a program áll hozzánk a legközelebb. Helyi viszonyainkhoz, tárgyi feltételeinkhez alakítva megvalósítható, beilleszthető nevelési elképzeléseinkbe.

A tevékenységekőzpontú óvodai nevelési program, mint elnevezéséből is kitűnik, középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést, és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli. Továbbá lehetővé teszi a gyermekek változó, eltérő szükségleteinek figyelembevételét az óvodás korú gyermekek osztott vagy osztatlan csoportban történő nevelését, a teljes gyermeki személyiség fejlesztését, az emberi értékek közvetítését, az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül, az eltérő családi értékek és kultúrák toleranciáját, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és családok érzelmi és szociális támogatását. Az Alapprogramban biztosított pedagógusi szabadságunkkal élve a helyi sajátosságokat, lehetőségeket eddig is kihasználva és beépítve végezzük munkánkat, tág teret adva a gyermeki tevékenységnek, tevékenykedtetésnek, és ezen keresztül a sokoldalú megismerésnek. Az óvodapedagógusaink képzettsége, szakmai elhivatottsága biztosítja a program célkitűzéseinek megvalósítására.

1.2. Az óvoda bemutatása

A Rakamazi Mesevár Óvoda és Mini Bölcsőde, városunk egyetlen óvodai intézménye, mely egy központi (Rakamaz, Bocskai út 76.) és egy telephelyen (Rakamaz, Dózsa György út 1.) működik.

Az épületek a város hosszanti keresztmetszetében helyezkednek el. Az épületek földrajzilag ugyan nincsenek távol egymástól, de a társadalmi környezet, szociokulturális háttér eltérő. Ezeket ellensúlyozzuk a családi óvodai atmoszféra megteremtésével, és a különbségek elfogadására, tiszteletben tartására neveljük a gyermekeket.

Az épületek elhelyezkedése területileg optimális, arányosan tudják biztosítani az óvodáskorú gyermekek ellátását. Az óvoda épületei és csoportszobái kényelmesek, esztétikusak, tágasak,

világosak, jól felszereltek, megfelelő teret biztosítanak a változatos tevékenységformákhoz. Az óvodapedagógusok ötletességének, leleményességének köszönhetően, esztétikus, dekoratív környezet fogadja a gyermekeket mindkét épületben, melyek mindig az évszaknak megfelelőek. A csoportszobák arculata egyéni, színes, nyugalmat árasztó. A gyermekeket, akik különböző családi körülmények közül érkeznek, tiszta és szép külső és belső környezetben fogadjuk. Az óvoda udvara tágas, többféle lehetőséget biztosít a gyermekek mozgásigényének kielégítéséhez, a mozgásfejlesztő feladatok megvalósításához. Az óvodánkban meglévő eszközöket igyekszünk úgy kihasználni, hogy a nevelés minden területén a programban meghatározott feladatok megvalósítását szolgálja.

2012. május 30-án a helyi Önkormányzat Képviselő-testületének döntése alapján az óvoda 2012. augusztus 1-jétől új intézményként különvált az iskolától.

1.3. Személyi feltételek

Intézményünkben a nevelőmunkát 9 óvodapedagógus végzi. Munkánkat csoportonként egy - egy dajka és óvodai szinten 3 pedagógiai asszisztens segíti.

A differenciált személyiségfejlesztés magasabb szintű megvalósítása érdekében igénybe vesszük a pedagógiai szakszolgálat segítségét. A szakszolgálat feladatait a Szabolcs - Szatmár - Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Nyíregyházi Tagintézmény Rakamaz Telephelye látja el (pszichológus, fejlesztő pedagógus, logopédus).

A nevelőtestület képzettség mutatói:

Főiskolai végzettséggel rendelkezik 9 fő

Ebből német nemzetiségi óvodapedagógus végzettségű: - fő (jelenleg)

Szakvizsgálattal rendelkezik 1 fő

Az óvodapedagógusaink az ötévenkénti továbbképzésüknek eleget tesznek, az intézményi célokhoz igazodóan, változatos szakirányú NKE által meghirdetett továbbképzéseken vesznek részt.

A nevelő munkát segítő alkalmazottak képzettség mutatói

Pedagógiai asszisztens 3 fő

Érettségi bizonyítvánnyal rendelkezik 4 fő

Ebből dajka szakképzettséggel rendelkezik 4 fő

Középfokú végzettséggel rendelkezik 1 fő

Érettségi bizonyítvánnyal rendelkező óvodatitkár 1 fő

Az óvoda dolgozói létszáma: 17 fő

1.4. Tárgyi feltételek

A gyermekek óvodai életének a színtereit úgy alakítottuk ki, hogy azok otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában mindig a gyermek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

A Dózsa úti épületet többszöri átalakítások után 2014 nyarán újították fel, a gyermekek és a szülők nagy öröme. A régi építésű (több mint 50 éves) óvodánk, így esztétikus, modern, a gyermekek optimális ellátását szolgálja. Udvara tágas, árnyas. 2015 szeptemberétől két csoport üzemel. A központi, Bocskai úti épületben 2000-ben történt teljes körű felújítás (ami természetesen ennyi év távlatából veszített az állagából és újbóli felújításra szorult), majd 2017-ben az önkormányzat önerőből külső és belső felújítási munkálatokat végzett (nyílászáró csere 2 csoportszobában, laminált padlóburkolat minden fontos helyiségben, mindhárom csoportszoba festése, a világítás korszerűsítése; az épület előtti járda felújítása, térkövezése és csapadékvíz elvezetése). Udvara tágas, a csoportok külön udvarrészrel rendelkeznek, ahol van füves, csúszásgátló gumival borított játszóhely, fedett terasz. Itt három csoport fogadja a gyermekeket. *A csoportszobák mindegyike harmóniát árasztó színekkel, formákkal és lehetőleg természetes anyagokkal veszi körül. A gyermekek által használt játékok és eszközöket számukra mindig hozzáférhető módon helyezzük el.* Mindkét épület rendelkezik tornaszobával, ami biztosítja a gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztését. A továbbiakban különös gondot kell fordítanunk mindkét óvoda udvarának folyamatos karbantartására, hogy továbbra is elegendő teret nyújtsanak a nagymozgások fejlesztésére minden gyermek számára. Ezen felül mindkét épületben rendelkezünk logopédiai és fejlesztő szobával.

A Rakamazi óvodásokért alapítványunk és TÁMOP-os pályázatok segítségével a csoportszobák felszereltsége folyamatosan javuló tendenciát mutat, melyeket új bútorokkal, fektetőkkal, szőnyegekkel, fejlesztő játékokkal sikerült barátságosabbá, szebbé tenni, gazdagítani. Berendezéseinket és felszereltségünket a kötelező eszköz és felszerelési jegyzékben meghatározottak szerint igyekszünk folyamatosan bővíteni. Minden csoport rendelkezik audiovizuális eszközökkel (Bluetooth hangszóró, laptop), de van, amiből nincs megfelelő darabszám, ezért az közös (LCD televízió). A behatárolt anyagi lehetőségek ellensúlyozására előtérbe kerül az óvodapedagógusok fantáziája, kreativitása, melynek köszönhetően sokféle fejlesztő eszközt készítünk, amik megfelelő számban, minőségben (laminálással tesszük tartóssá) állnak a gyermekek rendelkezésére.

1.5. Óvodakép, gyermekkép, jövőkép

Küldetésünk: a gyermekek egyéni képességeit felfedezve és megismerve, az eltérő fejlődés ütemét figyelembe véve, szeretetteljes, elfogadó légkörben, változatos tevékenységek biztosításával, korszerű szemlélettel, a személyiségük kibontakoztatása, pozitív irányú fejlesztése.

Hitvallásunk:

„csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait.

Ő azt hiszi: csak játszik.

De mi már tudjuk, mire megy a játék.

Arra, hogy e világban, otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle."

Varga Domokos

Gyermekkép:

Minden gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre, akinek életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. ***A gyermek fejlődő személyiségét genetikai, sajátos érési törvényszerűségek, spontán és tervszerű környezeti hatások, amelyek tartalmazzák a spontán és a tudatos nevelő hatást is- együttesen határozzák meg.*** Fejlődésük önmagukhoz mérten folyamatos, amelyben természetes módon megmutatkozhat a kiemelkedő és ugrásszerű fejlődés, a stagnálás, vagy esetenkénti visszaesés is. Gyermekeink szívesen járnak óvodába, jól érzik magukat a gyermekközösségben. Tisztelik szüleiket, az óvodapedagógusokat és az óvoda más dolgozóit, bizalommal fordulnak hozzájuk. Bátran, egészséges önbizalommal jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbálisan és nonverbálisan is kifejezni. Ügyesen mozognak, szeretik a sportot, a különböző művészeti tevékenységeket. Magatartásuk és viselkedéskultúrájuk koruknak megfelelően fejlett, udvariasok, illemtudók, szeretik és védik a természetet. Elfogadják a másságot, ismerik és képesek kielégíteni saját szükségleteiket. Óvodásaink testi-lelki harmóniában vannak önmagukkal, környezetükkel, a világra nyitott, fogékony, érdeklődő, önállóan tevékenykedni tudó, nyugodt, kiegyensúlyozott gyermekek. Érzelmileg gazdag, településünkhöz kötődő, környezetében jól tájékozódó, érdeklődő, nyitott, az új iránt fogékony, másokat elfogadó, együttműködő felnőttekké válnak!

Óvodakép:

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek két és fél éves/3 éves korától az iskolába lépéséig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere *személyi* és tárgyi, valamint *pedagógiai* környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában az óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő feladatok által megteremtjük a kisiskolás korba való átlépés feltételeit. Mindezt az életkornak leginkább megfelelő szabad játék során, kiegészítve azt a különböző tevékenységekkel. Célunk, hogy elősegítsük az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is). A szabad játékot hangsúlyozzuk, mint a gyermek legfontosabb tevékenységét. A gyermekek játékba ágyazott tevékenységformáinak képességfejlesztésén alapuló nevelését biztosítjuk. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. További célunk nemcsak a befogadás és integráció, hanem a legmagasabb szint az inkluzív nevelés megvalósítása. Nem adunk helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Jövőképünk:

- ❖ olyan óvoda, ahol érzelmileg meleg, szeretetteljes, biztonságos, egészséges környezetben, otthonosan mozgó, eleven eszű, tevékeny gyermekek élnek boldog, élményekben gazdag óvodáskorukat
- ❖ olyan óvodai élet megteremtése, amelyben hangsúlyt kap az egyéni bánásmód, hogy minden ránk bízott gyermek önmagához képest optimálisan fejlődjön
- ❖ olyan óvoda, amely megfelel legfontosabb partnereink (gyermek, szülő, fenntartó) elvárásainak, ahol az óvoda valamennyi dolgozója legjobb tudása szerint dolgozik ennek megvalósításában!

Célunk egy olyan intézmény kialakítása, amelyben megteremtjük a változás és az állandóság kényes egyensúlyát, ennek következtében óvodánk kiszámíthatóan, eredményesen és hatékonyan működik. Értékeinket, szakmaiságunkat úgy vagyunk képesek megőrizni, hogy közben alkalmazkodunk a kihívásokhoz, változásokhoz. Ezáltal új tudást sajátítunk el a helyi óvodai program bevalásának alkalmazásával, az új módszerek kipróbálásával. Szervezeti kultúránk részévé válik az innovációs képesség, a folyamatos fejlesztés.

Pedagóguskép

Programunk sikeres megvalósítása olyan pedagógust feltételez, aki kreatív, folyamatosan megújulni képes, a nemzeti és emberi értékeket pozitívan közvetíti, együttműködő, toleráns, a gyermekek szükségleteit követő, empátiára alkalmas, a szakmáért kiálló személyiségjegyekkel rendelkezik.

Arra törekszünk, hogy óvodapedagógusaink a következő személyiségjegyekkel rendelkezzenek:

- A gyermekekkel szemben együtt érző, odafigyelő, szeretetteljes magatartást tanúsító
- Szakértelmét, pedagógiai, pszichológiai ismereteit gyakorlati jártassága tükrözi
- Önmaga továbbfejlesztésének igénye minden területen megnyilvánul
- A vele kapcsolatba kerülő személyekkel szemben tisztelettudó, feladat- és probléma érzékeny, titoktartó
- Tiszteletben tartja a gyermeket megillető jogokat
- Egyenlő hozzáférést biztosít

Az óvodapedagógusok bevonják a dajkákat a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, megvalósításába. A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalnak a közösen kitűzött célok- és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, őszinte, nyílt véleménnyel segítik a legjobb megoldás kialakítását.

Szülőkép

Bízunk abban, hogy óvodánkba olyan szülők hozzák gyermekeiket, akik:

- érdeklődnek programunk iránt és azonosulni tudnak elképzeléseinkkel
- gyermekük érdekében együttműködnek
- tiszteletben tartják a pedagógusok szakmai hozzáértését
- bizalommal fordulnak az óvoda dolgozóihoz
- érdeklődéssel, tevékenyen vesznek részt óvodánk életében
- pozitívan viszonyulnak közösségünkhöz

2. A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI

2.1. Az óvodai nevelés feladata:

Az óvodáskorú gyermek testi, lelki *és értelmi* szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- ✓ az egészséges életmód alakítása
- ✓ az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- ✓ az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

2.1.1. Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés mai életünkben félreértékelődött, fontossága hosszú távon meghatározza a felnövő gyermekek önmaguk által kialakított életstílusát. Óvodai nevelésünk alapvető feladatának tartjuk gyermekeink egészségnevelését, az egészséges életmód kialakítását. Kiemelkedő fontosságú a gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, *valamint az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek feltétlenül szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz és a hatékony kommunikációhoz*, mert csak így biztosítható harmonikus személyiségfejlődésük. *Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek és képességek elsajátításához, amelyek feltétlenül szükségesek az egészséges életmód kialakításához.*

A nevelés azonban nem korlátozódhat az óvodára – fontos a családokkal való szoros együttműködés. Igazán hatékony csak akkor lehet a munkánk, ha sikerül a szülőkkel is elfogadtatni az egészséges életmódra nevelés fontosságát, és lehetőségeikhez mérten bevonni őket az ezzel kapcsolatos feladatok otthoni gyakorlásába. Az óvodába érkező gyermekek mindegyike más és más testi és szellemi fejlettséggel, edzettséggel rendelkezik. Fejlődésüket, fejleszthetőségüket meghatározzák az örökletes tényezők, az érési folyamatok törvényszerűségei, valamint a környezeti hatások. Mindehhez társul még az óvodapedagógus és a gyermek közötti jó kapcsolat, a biztonságot nyújtó, jó közérzetet biztosító óvodai légkör. A gyermekek egészségéért, testi épségük védelméért mindannyian felelősséggel tartozunk.

Célunk: Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése, amely ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. A nevelés célja az óvodai életritmus és a családi élet szokásrendszerének összehangolása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ▲ *A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;*
- ▲ *A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;*
- ▲ *A mozgásigény figyelembevételével a gyermek testi képességeinek fejlesztése, testedzés, testi nevelés, prevenció biztosításával;*
- ▲ *A szabadban való tartózkodás és tevékenykedés megszervezése;*
- ▲ *A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;*
- ▲ *Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;*
- ▲ *A víz fogyasztására egész nap folyamán lehetőséget teremtünk, ösztönözzük a gyermekeket az elegendő mennyiségű vízfogyasztásra.*
- ▲ *Az önmaguk és környezetük esztétikuma iránti igény alakítása;*
- ▲ *Az étkezési kultúra alakítása, erősítése és a korszerű táplálkozás biztosítása;*
- ▲ *A higiénikus szokások, szabályok kialakítása, intimitás tiszteletben tartása;*
- ▲ *Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása;*
- ▲ *A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;*
- ▲ *A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése;*

Egészséges táplálkozás

Az egészséges táplálkozás érdekében az étrendet kiegészítjük szülők által felajánlott gyümölccsel egészségnapok alkalmával hozott zöldséggel, gyümölccsel, és az ezekből készített csemegékkel, salátákkal, gyógyteákkal, gyümölcsteákkal.

Szokásalakítás szempontjából kiemelt fontosságú:

- a nyugodt, kulturált étkezés feltételeinek megteremtése
- az új ételek, ízek megkóstolása, elfogadása
- a gyümölcs- és zöldségfogyasztás szükségességének tudatosítása

- fokozatos önállóság: önkiszolgálás, naposság
- rendeltetésszerűen, helyesen használják az eszközöket
- a kínált ételt szívesen fogyasztják el
- életkoruknak megfelelően, kulturáltan étkezzenek

A testápolás magába foglalja testük, ruházatuk gondozását, szükség szerinti tisztálkodásukat, tisztaság igényük, rendszeretük kialakítását.

Arra törekszünk, hogy a testápolási teendők elvégzése az óvónő-gyermek közötti bensőséges viszony elmélyülését szolgálja. Igyekszünk összehangolni a családi gondozási szokásokat az óvodában kialakult szokásrendszerrel, hiszen a testi szükségletek kielégítésének segítségével az óvónő vagy a dajka – az óvodában töltött időben – az anyát helyettesíti.

A pihenés feltételeit biztosítjuk:

- friss levegőjű, megfelelő hőmérsékletű csoport szoba
- tiszta, rendezett környezet
- kényelmes fekvő helyek
- nyugodt, elalvást segítő légkör
- altató dal, mese, halk zene
- dolgozók kulturált, halk munka végzése

Az öltözködési szokások kialakításához fontosnak tartjuk, hogy megismertessük gyermekeinket:

- az időjárásnak megfelelő réteges öltözködéssel
- az öltözés-vetkőzés helyes sorrendjével
- a ruhadarabok összehajtásával, saját jellel ellátott szekrényében, polcán való esztétikus elrendezésével.

Mindezek közben formálódjon ízlésük, igényességük, fejlődjön önállóságuk. Igyekszünk meggyőzni a szülőket, hogy gyermekeik óvodai öltözeke célszerű, kényelmes, önállóságukkal és az óvodai élettel összhangban legyen. Így bátran játszhat, mozoghat megteremtve ezzel jó közérzetének egyik fontos feltételét.

A szervezet edzése:

A szervezet edzését a mozgásszükséglet kielégítésével, az évszaknak, időjárásnak megfelelő levegőzéssel szolgáljuk. Nagy hangsúlyt fektetünk a mozgás megszerettetésére.

A szervezet edzésének helyszínei:

- szabadban – az óvoda udvarán, parkban, séta, kirándulás alkalmával

- önálló mozgásos tevékenység – szabadlevegőn, - eszközzel – teraszon, - teremben, eszköz nélkül

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak
- ✓ Szándékosan tudják irányítani mozgásukat, viselkedésüket és testi szükségleteik kielégítését
- ✓ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat
- ✓ Zsebkendőjüket önállóan használják
- ✓ Önállóan döntenek, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból
- ✓ Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek, biztonságosan használják az evőeszközöket, étkezés közben halkán beszélgetnek
- ✓ Kialakulóban van az egészséges életmód (helyes táplálkozás, testápolás, sok mozgás, szabadlevegőn való tartózkodás) iránti igényük.
- ✓ Teljesen önállóan öltöznek, ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik, cipőjüket befűzik, bekötik
- ✓ Környezetükben mindenütt igyekeznek rendet tartani
- ✓ Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára
- ✓ Az eszközökkel berendezésekkel óvatosan bánnak, a rendetlenséget megszüntetik
- ✓ Szívesen tartózkodnak az udvaron, szeretnek MOZOGNI, és önállóan részt vesznek mozgásos játékokban

2.1.2. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága, a magatartásának érzelmi vezéreltsége, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában ***családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légkörre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására*** érzelmi biztonság, otthonosság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. biztonságérzet, elfogadás, a feltétele annak, hogy a gyermek környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Az érzelmek kifejezésének egy része veleszületett, később utánzás útján tanulja meg azok kimutatását és kezelését.

Az óvodáskorú gyermek ebben az életkorban elsősorban a metakommunikációs jelzésekre fogékony, nem verbális kifejezési módra. Amennyiben a közlő személy mimikája, testtartása, gesztusai, tekintetét összhangban állnak mondanivalójával szóbeli tartalmával, tehát hitelesen közvetít, akkor a felnőtt viselkedése minta lesz számára. Az érzelmek kifejezésének és szabályozásának kérdése igen lényeges a személyiség fejlődésének szempontjából. A tevékenységek Központú szemléletű nevelés a gyermek érzelmi, értelmi fogékonyságára alapoz. A megismerési folyamatokat érzelmek kísérik, melyek jelzik a gyermeket ért hatások mikéntjét, egyben további motivációt biztosítanak. A szociális és érzelmi nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, kibontakoztatása a közösségen belül a csoport normái alapján, tevékenységen keresztül. Az óvoda a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére neveli nyitott légkör, szeretetteljes irányítás segítségével. Fejleszteni azokat a képességeket, amire szüksége van a gyermeknek, hogy hatékony felnőtté váljon, hogy jól boldoguljon a társas kapcsolatokban, hogy boldog és sikeres ember legyen.

Mindezeket figyelembe véve óvodánkban kiemelten kell kezelnünk, hogy:

- ✓ már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik a gyermeket;
- ✓ az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- ✓ az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek;
- ✓ az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit;
- ✓ nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, megértésére, tiszteletére, hogy az emberek különböznek egymástól.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ▲ *Közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása, a szeretet és kötődés képességének fejlesztése*
- ▲ *Az óvodai élet szervezésével segítjük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, szokás- és normarendszer megalapozását;*
- ▲ *Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális*

értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére;

- ♣ *Az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése a gyermeki magatartás alakulása szempontjából legyen modell értékű;*
- ♣ *A kiemelt figyelmet igénylő – ide tartoznak: a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sérült (SNI), hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek - nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, stb.) közreműködésével;*
- ♣ *Ösztönök és az érzelmek irányítás képességének fejlesztése*

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- ✓ Ismeri szűkebb, tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kapcsolódás alapja
- ✓ Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, társaikhoz, felnőttekhez
- ✓ A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedési szabályok betartása. Egymást figyelmeztetik a szabályok betartására
- ✓ Észreveszik, ha társuknak segítségre van szüksége, és a felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak
- ✓ Közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben
- ✓ Konfliktushelyzetben társaikkal megegyeznek
- ✓ Érdeklődnek barátaik, társaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- ✓ Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást
- ✓ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit
- ✓ Ismerik saját képességüket, megfelelő önbizalommal rendelkeznek, de a kudarcot is el tudják fogadni
- ✓ Érvényesítik saját kezdeményezőkészségüket, kimerik nyilvánítani érdeklődésüket, vagy tudnak nemet mondani
- ✓ Legyőzik az akadályokat, de a szükséges határokat elfogadják
- ✓ Örömezésüket szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra

2.1.3. Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Programunk lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése, amelyek elválaszthatatlanok és az óvodai élet egészét áthatják. A tevékenységek során a beszéd, a gyermek önkifejezésének és gondolkodásának legfőbb eszközévé válik. Kiemelt fontosságú számunkra, hogy a gyermekek beszéd és kommunikációs képességeit fejlesszük a változatos tevékenységek és a szabad játék során. Biztosítjuk a gyermekek számára azt az ösztönző környezetet, mely által értelmi képességük, képzeletük, kreativitásuk, alkotóképességük fejlődik. Az óvodában dolgozó felnőttek tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Az utánzás, a mintakövetés a gyermekek számára az anyanyelvi fejlődés legfontosabb eszköze. Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak is. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. A helyes és szép beszéd mélyíti a gyermek érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt az irodalmi értékek befogadására. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelvi nevelés közvetítő elemként jelen van a nevelési folyamat minden mozzanatában. Eredményes megvalósítása hozzájárul a gyermekek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdéséhez. Az óvoda tevékenységben gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan figyelemmel kísérjük. Figyelünk arra a gyermekekre, amelyek beszédhibával, beszédgátlásossággal, beszédbeli elmaradással küzd. Szükség esetén szakember segítségét kérjük.

Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elkülönülnek, de a gyakorlatban egységet alkotnak. Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyerekeket. Megteremti annak lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül jusson élményekhez, amelyek felkeltik és ébren tartják a megismerés vágyát, a tanulás örömét. Ennek érdekében változatos tevékenységek megszervezésével biztosítjuk a sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségét, valamint igyekszünk felkelteni, fenntartani és kielégíteni a gyermekek érdeklődését. Rendszerezünk, bővítjük ismereteiket. Az élmény gazdag környezetben folyamatosan fejlődnek értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és kreativitás).

Az értelmi nevelés további feladatai:

- ❖ egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása
- ❖ másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség), különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása

Az óvodapedagógus feladatai:

- *Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése*
- *A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása*
- *A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének biztosítása, fenntartása, gyakori beszélgetés kezdeményezése*
- *Megismerni a család anyanyelvi kultúráját, megismerni az óvodába kerülő gyermekek szókincsét*
- *Felhívni a szülők figyelmét az otthoni beszélgetések fontosságára*
- *A gyermekek aktív, és passzív szókincsének bővítése*
- *Fejleszteni a beszédszerveket (játékos légző gyakorlat, hangutánzó gyakorlat, nyelv és ajak gyakorlatok)*
- *Fejleszteni a gyermekek beszédértését, mondatalkotási készségét*
- *A bábjátékot alkalmazni, mint az anyanyelvi nevelés egyik fontos eszközét*
- *Az egyes nevelési tartalmak területén fejleszteni a gyermekek képességeit*
- *Segíteni a gyermekeket a másság elfogadásában, törekedjünk arra, hogy a gyermekekben kialakuljon az igény, és képesség, a beszédkapcsolatokon alapuló együttműködésre*
- *Változatos tevékenységek biztosítása a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve*
- *Ismereteik rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása*
- *Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitás fejlesztése*
- *Beszédfigyelem, beszédkészség fejlesztése, az egymástól való tanulás és a kooperáció megalapozása*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ összefüggően beszélnek, bátran nyilvánítanak véleményt, elbeszélésük folyamatos
- ✓ a feltett kérdésekre pontosan, adekvátan felelnek
- ✓ motiváltak a szóbeli közlésre
- ✓ képesek a hallott szöveg megértésre
- ✓ képesek az ok-okozati összefüggések megfogalmazására, következtetések levonására
- ✓ szókincsük életkoruknak megfelelő
- ✓ beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal, és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fent a kapcsolatot
- ✓ figyelmesen végig hallgatják társaikat, és a felnőtteket
- ✓ a tanult mondókákat, verseket, meséket felidéznek, eljátsszák
- ✓ alkotás közben beszélgetnek, énekelnek, mondókáznak

2.2. Az óvodai nevelés célja

A tevékenységek Központú óvodai pedagógiai programunk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával összhangban, annak alapelveit szem előtt tartva készült. A tevékenységek Központú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény aktivitását. A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés – az érés – sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Óvodánk, mint nevelő intézmény, a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik. Tehát nem csupán "megengedjük", hogy a gyermek fejlődjön, nem passzívan szemléljük ezt a fejlődést, hanem lehetővé tesszük, elősegítjük azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A tevékenységek Központú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

Óvodai nevelésünk célja: 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, mely magába foglalja:

- a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül
- az életre való felkészítést a tevékenység által és a tevékenységeken keresztül

A nevelési cél elérésének feltétele:

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek-, tevékenységeinek-, és képességeinek figyelembevételével a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva, a partnerekkel együttműködve lehetséges megvalósítani.

A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek, *fejlődő személyiség*, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, *életkori szakaszonként és egyénenként* változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a *család szerepe* igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szintér, amely a kisgyermeket formálja. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítjuk, építjük, kombináljuk azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái szerves egységet, kölcsönös kapcsolatot alkotnak.

A gyermeki szükségletek kielégítése érdekében feladatunk az óvodában egy olyan egészséges óvodai környezet, nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása, ahol megvalósul a gyermek megfelelő gondozottsága, alapvető testi, lelki szükségleteinek kielégítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ▲ *A gyermekre való fokozott odafigyelés, egyéni szükségleteinek folyamatos feltérképezése,*
- ▲ *A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek megismerése, kielégítése*
- ▲ *A gyermek alapvető lelki szükségleteinek megismerése, kielégítése*
- ▲ *Az egészséges óvodai környezet megteremtése*
- ▲ *A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása*
- ▲ *A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása*

2.3. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban.

A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- a) Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy belső követelmény teljesítésének eszköze
- b) Képesség felhasználás, képesség fejlesztés eszköze

A tevékenység nevelő hatásának belső feltételei:

- a) a gyermek számára érdekes, a csoport számára hasznos legyen;
- b) egységben legyen a célkitűzés és a célmegvalósítás;
- c) eredményesen befejezhető tevékenység legyen;
- d) a tevékenységrendszer teljessége zavartalan legyen.

A nevelő hatás pedagógiai feltételei:

- a) a *tevékenység pedagógiai előkészítése* (ráhangolás, tudatosítás, stb.) közös feladata az óvodapedagógusnak, dajkának, és az egész óvodai környezetnek
- b) a *tevékenység pedagógiai megszervezése* az óvoda dolgozói részéről nagy tapintatot igényel (semmit se végezzünk el a gyerekek helyett, de mindenben segítsünk, amikor arra szükségük van a gyerekeknek)
- c) a *tevékenység pedagógiai értékelése* ugyancsak alapvető feladata az óvoda pedagógusnak. A siker, sikertelenség okai, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés megléte vagy hiánya, stb. lehet az értékelés kiinduló alapja.

A személyiség felfogható az egyénre jellemző tevékenység hierarchiájaként:

A gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. A gyermeki tevékenység szervezésekor szükséges figyelembe venni a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. A 3-7 éves korú gyermeket tevékenységi vágy jellemzi, bármilyen mozgás, cselekvés változás felkelti a gyermek figyelmét, és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermekeknek.

A gyermek tevékenysége gyakran változik; minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit. Ennek következtében egy adott tevékenység általában rövid ideig tart és nincs mindig összhangban a kitűzött céllal. Az óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, tehát ezt figyelembe véve segítheti elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakoztatását a csoportban.

A 3-7 éves korú gyermek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése. Az életben is és a tevékenységre épülő nevelésben is egyaránt főszerepet kap a komplexitás. Az egyes tevékenységi formák egyszerre, együttesen, egymást átszöve jelennek meg a mindennapokban és az azt leképező gyermeki világban.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ▲ *Biztosítani minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek)*
- ▲ *A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára*
- ▲ *Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.*

2.4. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységek központú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Végző soron minden alkotó, termelőképes társadalmilag szükségesnek tekinthető. Az egyéni képesség részben öncél, az önmegvalósítás mértéke, részben a társadalmi létezés eszköze, a társadalmi haladás feltétele, forrása.

A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással. A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. Ebben a minőségben egyszerre több részfunkciót teljesít.

A nevelés: orientáló tevékenység is, tevékenységszervezés is, képességfejlesztés is egyben.

A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek két nagy csoportba sorolhatók:

- ❖ *kooperációs képességek*
- ❖ *kommunikációs képességek*

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát, stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala, reláció gazdagsága, stb.) határozza meg. Más szóval: korántsem mindegy, hogy miben kooperálunk, hogy miről kommunikálunk.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

- a tevékenység a kifejlesztett képesség forrása (mivel a képességek tevékenység közben fejlődnek)
- a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének (a képesség, meghatározott tevékenységekre való alkalmasság)
- a tevékenység a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók)

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását, életkorának megfelelő erkölcsi nevelését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit*
- ♣ *A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére*
- ♣ *A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre, egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást*
- ♣ *Minden gyermek képességét önmagához - a saját lehetőségeihez - viszonyítva igyekezzze fejleszteni*

2.5. A fejlődés-fejlesztés feltételei, lehetőségei a nevelésben

A fejlődés-fejlesztés értelmezése és legfőképpen a hozzákapcsolódó pedagógiai stratégiák, cselekvések alapvetően befolyásolják a nevelőmunkát és ezzel együtt természetesen a gyermeki személyiség alakulását.

A tevékenységek Központú nevelésünk álláspontja szerint a fejlődés-fejlesztés tényezői:

- ❖ *adottságok* (számolnunk kell az öröklött és a gyermekkel veleszületett adottságokkal, mert az adottság lehetőség, amelyet a nevelés alakíthat valósággá, ezzel egyidejűleg válik nevelői tevékenységünk eredményessé)
- ❖ *érési ütem, érettség* (belső feltétel, amelyen keresztül a külső hatások érvényre jutnak)
- ❖ *környezet* (az emberi tanulás legfőbb forrása a társadalmi környezet)

A gyermek fejlődését a környezeti hatások közvetlenül befolyásolják, építve a belső feltételekre: az adottságokra, és az érés sajátos ütemére. A különböző funkciók és sajátosságok kialakulása és fejlődése nem egy időben és nem egyenes vonalúan megy végbe. Az egyének közötti különбözőség, az egyéni sajátosság eltérő ezért elengedhetetlen feladatunk a differenciált, egyéni fejlesztés, egyéni bánásmód.

Az óvodában a 3-7 éves korú gyermekek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel, a családdal, az óvodával való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A *tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek* ugyancsak jelentősen befolyásolják.

2.5.1. A tudatos fejlesztés feltételei

Objektív feltételek:

- az óvoda épülete, udvara, környezete
- az óvoda berendezése
- az óvoda tárgyi feltételei, eszközei, szakmai felszereltsége
- esztétikus környezet

Óvodánkra jellemző objektív sajátosság, a program az óvoda bemutatása részben részletesebben megtalálható. A tevékenységekőzpontú program megvalósítására természetesen akkor van lehetőségünk, ha van mivel tevékenykednie, cselekednie a gyermekeknek. Az eszköz, legyen az játékszer vagy munkatevékenységhez használt eszköz, művészeti tevékenység alapfelszerelése vagy éppen a testi fejlesztéshez szükséges tornaszer, azt igyekszünk megfelelő számban biztosítani a gyerekek számára. Minél változatosabb és sokszínűbb tevékenységrendszer alakítunk ki az óvodai csoportokban, annál nagyobb lesz az eszközigényünk. Óvodapedagógusaink kreatív, alkotó emberek, akik folyamatosan szépítik, fejlesztik az óvodai környezetet, eszközparkot.

Szubjektív feltételek:

Nyugodt, meleg, derűs, nyílt, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése

Az óvodai nevelés során a programtól függetlenül legfontosabb alapelv, az oldott, nyugodt, meleg, derűs, nyílt, szeretetteljes óvodai környezet megteremtése. A nyugodt légkör megteremtésének alapvető feltétele a megfelelő (rugalmas, és ezért alkalmanként szükség szerint változtatható) napirend, melynek a csoport szokásrendszere ad keretet. Az óvoda légkörének kialakításakor nagy hangsúlyt fektetünk a nyitottságra.

A nyitottság jelenti egyrészt a szülőkkel való partneri együttműködés alapját. Ezáltal a szülők lehetőséget kapnak arra, hogy gyermekük fejlődését a csoport keretei között is megfigyeljék. Másrészt a nyíltság az jelenti, hogy a gyermek bátran elmondhatja örömét, bánatát, mindazt, ami foglalkoztatja, továbbá a hazugságmentes légkör kialakítását, ahol a gyerekek csínytevéseikért vállalják a felelősséget. Az igazmondás kialakulásának elengedhetetlen feltétele egy olyan közeg, ahol félelmek nélkül, biztonságban érzik magukat a gyermekek.

Az óvodapedagógus modell szerepe

A tevékenységekőzpontú óvodai nevelés az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekinti a nevelési folyamatban. A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást kiváltó szerepe van. Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. Az óvodás korú gyermek is mindazt átveszi a közvetlen környezetéből, amit lát és hall, hiszen utánzás útján tanul, egyúttal azonosul azokkal a személyekkel, akik körülveszik. A gyermek mintakövetése különösen a szeretett személy irányában óriási felelősséget ró a nevelőre. Éppen ezért nagyon fontos, hogy

mit és hogyan mond a pedagógus, miként viselkedik, hogy öltözködik, stb. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család. A gyermek már megtanult és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvónő mintegy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusnak rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. A gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy helyettesítenie az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, melyet még 6-7 éves korban is igényelnek a gyermekek (akár gyakori simogatás, szeretgetés, ölelés formájában).

Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése a nevelőmunka során

A nevelés mindig kétpólusú tevékenység, hiszen a nevelő és a nevelt egymáshoz viszonyított, egymástól függő, egymásra épülő közös cselekvéseiről van szó. Az óvodákban, ebben a kapcsolatban az óvodapedagógusé a meghatározó szerep. A tevékenységekőzpontú óvodai nevelés során a nevelő kizárólagos irányítása mellett több önállóságot, szabadságot, beleszólási jogot kap a gyermek saját környezetének alakításába. Meg kell tapasztalnia a gyermeknek, hogy saját akaratát érvényesítheti, elképzeléseit kivitelezheti. Hosszú távon kreatív, alkotó embereket úgy nevelhetünk, hogy szabadságot adunk az öntevékenységnek, az egyéni utak keresésének. A gyermeki szabadságnak és önállóságnak természetesen vannak korlátai. Addig szélesíthetjük, amíg a csoport, a közösség kialakított keretei ezt lehetővé teszik. A differenciált fejlesztésnek is tulajdonképpen ez a szabad önálló szituáció nyújt széles lehetőségeket.

Az óvodapedagógus és a dajka együttműködése

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. A tevékenységekőzpontú óvodai program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagógusával összehangoltá válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen

segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével, hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás, megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat.

Az óvoda környezetben élők hatásai a nevelőmunkára

A helyi nevelési rendszer kialakításának elengedhetetlen feltétele az óvoda környezetében élők véleményének, javaslatainak, kifogásainak vagy dicséretének ismerete. Az óvodának reagálnia kell a környezetében élők véleményire, javaslataira, elvárásaira. Legnagyobb hatóerő a szülő, a szülői szervezet, a Szülők Közössége. Óvodánk érdeke olyan együttműködés kiépítése, amit a gyermekek érdeke, minél harmonikusabb és színvonalasabb nevelése határoz meg.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Egyenrangúságon és együttműködésen alapuló kommunikáció alakítása a szülőkkel és az óvoda környezetével*
- ♣ *Az óvoda nevelési elveinek közvetítése a szülők felé, a nevelési alapelvek egyeztetése a szülői elvárásokkal*
- ♣ *Az óvodapedagógus modell szerepéből adódó nevelési lehetőségek kihasználása, tudatos törekvés a megfelelő modell biztosítására*
- ♣ *A nevelés tárgyi feltételeinek, a csoportszoba felszereltségének folyamatos bővítése saját készítésű eszközökkel*
- ♣ *A gyermeki fejlődéshez inger gazdag, izléses környezet kialakítása*
- ♣ *A gyermek adottságainak, képességeinek, életkorának megfelelő fejlesztése*

3. A FEJLESZTÉS TARTALMA

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért a tevékenységeközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg, melynek elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól. A feladatrendszer elemei komplexen, egymást átszöve érvényesülnek, mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggnek egymással.

A feladatrendszer elemei:

- Játék és tanulási tevékenység
- Társas, közösségi tevékenység
- Munkatevékenység
- Szabadidős tevékenység

3.1. Játék és tanulási tevékenység (Játék; A tevékenységekben megvalósuló tanulás)

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban **jeleníti meg** az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé. ***A játék tehát így válik kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, vagyis az egész személyiséget fejlesztő és élményt adó tevékenységgé.***

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez.

A játéktevékenység tág értelmezése teszi lehetővé, hogy nemcsak a tárgyi, manuális, vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a "szellemi alkotást" is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki

tevékenység - beleértve a játékot is - felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség az óvodapedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást. Azonban ügyelnünk kell a helyes arány megtalálására.

A gyermek dolga az óvodában: *jót és jól játszani*. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet – az, amit a kisgyermek felfog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebbé válhat. A tevékenységek Központú programunk alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra, hangsúlyozzuk a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlétszámmal, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A fejlesztési feladatokat a játékban az óvodapedagógus csak akkor tudja megvalósítani, ha naponta és folyamatosan sok-sok lehetőséget biztosít a gyermeknek arra, hogy a számukra érdekes és szabadon választott tevékenységek közben gyakorolhassák azokat a funkciókat, amelyek aktuális fejlődésüket biztosítják. A legfőbb célkitűzést szem előtt tartva olyan tulajdonságok alakulhatnak ki a gyermekben a játék folyamán, ami később a társadalomba való beilleszkedését elősegíti.

A játék sajátosan céltudatos tevékenység, célja mindig a gyermek belső feszültségéből, közvetlen indíttatásából ered, nem pedig valamiféle külső cél vezérli. A kisebbeknél a cselekvés, a nagyobbaknál a tárgy, a legnagyobbaknál a szerep hordozza a *játék témáját*. A *játék tartalmát* a játék témájának azon valóságmozzanatai alkotják, amelyeket a gyermek kiemel, amelyek számára fontosak, amelyek legnagyobb hatással voltak rá.

A játék folyamán a gyermek társas igénye, *szociális szükségletei* kielégülnek, társas kapcsolatai alakulnak, gazdagodnak, amelyekhez pozitív szociális érzelmek társulnak. Ez érinti a felnőttel vagy gyermekekkel való kapcsolatokat. A gyermek önmegvalósítás szükségletének kielégülése a játékban abban mutatkozik meg, hogy azzal foglalkozik, azzá válik, amire képes, amit tud, amire vágyódik.

A játék objektív feltételei a játékidő, a megfelelő hely és játékeszközök biztosítása. Szubjektív feltételek megteremtése, mint a pozitív légkör, az élmények és az óvodapedagógus szerepe, magatartása, hatása, egyaránt fontos.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése*
- ♣ *A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára*
- ♣ *A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása*
- ♣ *Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához*
- ♣ *Az egyéni élményeken túl, közös élmény szerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében*
- ♣ *A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása*
- ♣ *Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátzás a gyermekekkel*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ A gyermek szükségleteinek és egyéni érdeklődésének megfelelő játékot válasszon
- ✓ Aktívan vegyen részt a közös játékokban, pozitív érzelmi megnyilvánulásai legyenek a társak irányában
- ✓ Legyen önálló, kezdeményező magatartású, legyenek egyéni ötletei, javaslatai, de ugyanakkor tudjon alkalmazkodni is társaihoz, legyen képes a csoportban való játékra Tudjon kooperálni társaival a játék folyamán
- ✓ Aktívan vegyen részt az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban
- ✓ Legyen képes a szabályjátékok szabályainak megtanulására, betartására. Örüljön a győzelemnek, de tudja elviselni a veszteséget is
- ✓ Válasszon magának eszközt, alakítsa ki játékának helyszínét a saját élményeinek az eljátszására, az általa választott tevékenységhez

A tanulási tevékenység és a játék teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul. A gyerekek tevékenységek során játékosan, szinte észrevétlenül tanulnak, így a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül perceptuális, a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg.

A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulási tevékenység folyamatának irányítása, motivációs háttérének biztosítása az óvodapedagógus feladata (tanulást támogató környezet megteremtése, hogy a tapasztalati úton történő ismeretszerzéshez hozzásegítsük a gyermekeket, továbbá építsünk a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire). Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok ellentétes hatást váltanak ki. A gyermek bátortalanná, félőssé, visszahúzódóvá válik, alulértékeli önmagát és alatta marad saját teljesítőképességének. Az óvodapedagógus szerepe tehát itt is kiemelkedő, meg kell ismernie a gyermek adottságait, képességeit és ennek figyelem-bevételével kell fejleszteni, ennek alapján kell feladatok elé állítani az egyes gyermekeket.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. A valódi tudás az, amit a gyermekek maguk fejtenek meg, cselekvésen keresztül sajátítanak el és képesek alkalmazni.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása, a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás;

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)*
- ♣ *A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése. Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit*

- ▲ *A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása*
- ▲ *A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése*
- ▲ *Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti*
- ▲ *Komplexitásra törekvés a tanulási tartalmak tervezésénél, feldolgozásánál*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Tudnak önállóan konkrét, elemi ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni, ismert modell alapján
- ✓ Ismerik saját értékeiket, kialakul feladattudatuk
- ✓ Képesek többféle megoldás keresésére, felfedeznek konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat
- ✓ Szándékos figyelmük tartama eléri a 10-15 percet
- ✓ Képesek gondolataikat érthetően, szavakba, mondatokba foglalni
- ✓ Tudja észlelési képességeit és finommotoros képességeit (szem-, kéz- és mozgáskoordináció) összerendezetten használni

3.2. Társas, közösségi tevékenység (Az érzelmi, az erkölcsi, és a közösségi nevelés)

Az óvoda a család mellett a legfontosabb szocializációs színtér, mint intézményes nevelés egy egészséges, harmonikus szocializációt valósít meg. Célunk a társas, közösségi tevékenységek során, hogy a gyermek képessé váljon közösségben élni, tevékenykedni a saját és a többiek javára. A közösségben való élni tudást pedagógiaiilag tervezetten, tudatos fejlesztő tevékenységek által és a közösségben élve, a többiekkel együttműködve lehet elsajátítani. A társas, közösségi tevékenység a teljes nevelési folyamatot átszövi, a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítést, a teljes gyermeki személyiség fejlesztését az életre való nevelést szolgálja. Az óvodában fontos feladatunk tudatosan törekedni a közösségben zajló **személyes interakciókra, az élőlávas mese és közösségi játékélmény biztosítására.**

A társas, közösségi tevékenységek célja: olyan szeretetteljes harmonikus bizalomra épülő légkör megteremtése, ahol a gyermek jól érzi magát, megvalósíthatja önmagát, úgy, hogy alkalmazkodik társaihoz és a felnőttekhez, szabadon alakítja baráti kapcsolatait, tiszteletben tart másokat.

A gyermekekkel szemben támasztott két fő követelmény, hogy tanuljon meg másokkal érintkezni, együttműködni (kommunikáció, kooperáció). Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenységek társadalmisága határozza meg. Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek fejlesztéséhez.

Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akarataikat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk. A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenység bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a különbözőség elfogadása, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában. A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömein túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együtt játszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek.

A társas, közösségi tevékenységek gyakorlati megvalósítása tulajdonképpen a csoport zökkenőmentes életfeltételeinek, életterének kialakításával kezdődik. Ebből kiindulva kiemelt

figyelmet kell fordítanunk a csoport szokásrendszerének kialakítására, a beszoktatásra, a gyermekek gondozásával és az egészséges életmódra nevelésével kapcsolatos feladatainkra.

Intézményünk különös figyelmet fordít a pozitív érzelmi nevelésre, ezért óvodapedagógusaink a Boldogságóra Programot is alkalmazzák.

Boldogságóra: A Boldogságóra program, a pozitív pszichológia eredményein alapulva támogatja a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtését, szociális és érzelmi kompetenciáik fejlődését. A program játékos, élményszerű tevékenységeken keresztül segíti az önismeret, az önbizalom, az empátia, a hála, az optimizmus és az együttműködés képességének kialakítását. A foglalkozások az óvodai mindennapok szerves részeként, az életkori sajátosságokat figyelembe véve járulnak hozzá a gyermekek harmonikus személyiségfejlődéséhez, illeszkedve az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott célokhoz.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztonságos, nyugodt óvodai mindennapok megteremtése, amelyben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre
- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátkozás, az együttműködés képességének kialakítása, gyakorlása
- A konfliktusok kezelése, demokratikus nyílt légkör kialakítása
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség)
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása
- Megértés, tolerancia tanúsításának formálása a társak irányában
- A csoport együttéléséhez szükséges szabályok, szokások, normák kialakulásának elősegítése
- Egyéni törekvések tiszteletben tartásával biztosítani a csoport egészének zökkenőmentes napi életét.

3.3. Munkatevékenység (Munka jellegű tevékenységek)

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kihasználását. Az óvodás gyermekek számára a munkatevékenység játékos jellegű. A

személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munkajellegű játékos tevékenység. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.

Munkavégzés közben formálódnak a munkához szükséges képességeik, készségeik, megismerkednek a munkaszervezés alapjaival, az együttműködés lehetséges módjaival **és a felelősségvállalással**. A munka végzése során a gyermekek megtanulnak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani, a teendőket megbeszélni (kooperálni, kommunikálni). Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakos, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. Ennek érdekében az értéketermelő munkatevékenységek az óvodai élet mindennapjában jelen vannak, ezek egyrészt a gyermekek saját személyével kapcsolatos teendők ellátása: az önkiszolgálás, másrészt a közösségért végzett tevékenységek: naposság, egyéni megbízatások, alkalomszerű munkák, a környezet rendben tartása, stb. A munkatevékenységek közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek az óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt- testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása- a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan végezni. Különösen fontos pedagógiai alapelvünk, hogy semmit ne csináljunk meg a gyermek helyett, amit ő maga is el tud végezni. A munkatevékenység fejlesztő hatása, pedagógiai funkciója éppen azáltal tud a legjobban érvényesülni, ha a gyermek önfeledt játékként, figyelmét lekötő cselekvésként éli meg azt. Ami azonban mégis megkülönbözteti a játéktól az nem más, mint az erőfeszítés és az eredmény közvetlen érzékelése. A visszajelzés, **a pozitív értékelés**, hogy jól végezte el, amit csinált, hogy abban mások is örömeiket lelik, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló, ösztönző, megerősítő tényező. Különösen vegyes életkorú csoportban láthatjuk, hogy a nagyobb gyermekeket mennyire inspirálja a kisebbekért végzett munkáért járó értékelés, pozitív megerősítés.

A gyermekek a munkatevékenység során tapasztalatokat szereznek, ismerkednek a környezetükkel. A gyakorlás során formálódik attitűdjük, és egyre pontosabbá válnak a munkavégzéshez szükséges képességeik, készségeik. Közben olyan tulajdonságaik alakulnak ki, mint a kitartás, felelősségvállalás, céltudatosság, kötelességtudat, önállóság. A gyermek munkajellegű tevékenysége önként vállalt és örömmel végzett tevékenységként jelenjen meg a mindennapokban, mely a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások

elismerésére nevelés egyik formája. Az óvodai munka elsősorban közösségért végzett tevékenység, ezzel hozzájárul a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakulásához, a közösségért végzett tevékenység örömének az átéléséhez. A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor szerepjáték játék megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Az óvodákban az alábbi munkajellegű tevékenységeket végezhetik a gyermekek:

Egyéni szükségletek kielégítése: önkiszolgálás, gondozási feladatok;

Közösségért végzett munkák: naposi munka, kerti munka munkák, egyéni megbízatások, alkalmoszerű munkák, növénygondozás;

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet;*
- ♣ *A munkavégzés rendszeres, folyamatos legyen, és épüljön be az óvodai élet mindennapjaiba;*
- ♣ *Folyamatosan biztosítsa a munkatevékenységhez a nyugodt légkört, elegendő időt, helyet, a megfelelő méretű, minőségű és mennyiségű munkaeszközöket. (Legyen, az eszközöknek állandó helye ahonnan a gyermekek bármikor elvehetik és használhatják);*
- ♣ *Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen, őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a tevékenységi vágy és a képességek nincsenek teljesen összhangban;*
- ♣ *Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat;*
- ♣ *A munkatevékenység végzése minden esetben differenciáltan, a gyermekek sajátos igényeinek figyelembevételével valósuljon meg. Az óvodapedagógus - a gyermek fejlettségétől függően - értékelje a munkát;*

- ▲ *Működjön együtt a szülőkkel a gyermekek munkára nevelésében. Igyekezzen elérni, hogy minden család szoktassa gyermekét a rendszeres, folyamatos, otthoni munkavégzésre (elsősorban a saját személyükkel kapcsolatos feladatok elvégzésére);*

A fejlődés (várható) jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni, észreveszik a másoknak való segítségadás szükségességét
- ✓ Örülnek, ha önként vállalt feladataikat teljesítik, törekednek a felismert hibák javítására, a létrehozott értékek megóvására
- ✓ Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát
- ✓ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére
- ✓ Szívesen működnek közre a növények gondozásában, a kerti munkában
- ✓ Szívesen részt vesznek külső és belső környezetük esztétikus kialakításában, rendben tartásában

3.4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő olyan elfoglaltságok, tevékenységek összessége, amelyet az ember szabadon választhat, kedvére űzhet pihenés, szórakozás vagy önfejlesztés céljából és az egyén fizikai, pszichés „karbantartását” szolgálja.

A szabadidő igazi tartalma: a szabadidő hasznos eltöltésének céljából a lehetőségek közötti szabad választás.

A szabadidős tevékenység célja: hogy a gyermek megtanulja, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésére álló idővel. A szabadidős foglalkozásoknak azért van kiemelkedő szerepük, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon szabadidejével. A szabadidős tevékenységek legfontosabb eleme a tevékenységek közötti szabad választás lehetősége. A gyermekeknek saját maguknak kell eldönteni, hogy a felkínált lehetőségek közül, mit választanak. Különösen a kisgyermek számára nehéz döntés, mert eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A gyermekek egész nap az óvodában tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykednek (festés, rajzolás, zene-tánc, bábozás, játéktanulás, társasjáték, filmvetítés, mese-vers, barkácsolás, stb.), így az egész nap folyamán jut idő arra, hogy a gyermekek az óvodapedagógus által felkínált lehetőségek közül szabadon választhassanak.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére. Keresse a lehetőségeket arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás- és tevékenységi teret a gyermekeknek*
- ♣ *A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét*
- ♣ *Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését*
- ♣ *Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ *A gyermekek képesek az idejükkel és az érdeklődésüknek megfelelő lehetőségekkel okosan gazdálkodni*
- ✓ *Bátran élnek a felkínált szabadidős tevékenységekkel a csoportszobákban és az udvaron egyaránt*
- ✓ *Önállóan szabadon tudnak dönteni a kiválasztásban, nyitottak az új tevékenységi formák megismerésére*
- ✓ *Kéréseiket, igényeiket bátran közlik, egyéni foglalkoztatáskor képesek az együttműködésre*

4. KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE

A komplex foglalkozások értelmezése:

- a) Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén
- b) A foglalkozásokat probléma centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi
- c) A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismeretek

Miután a kisgyermek a világot egészben (komplexen) szemléli, érzékeli, tanulja és értelmezi, számára a szociális, érzelmi, értelmi szféra nem különül el, ezért a komplex foglalkozások illetve tevékenységek rendszerében közvetítjük azt a pedagógiai tartalmat, ami a nevelési célunkból következik. A nevelési területek elméletileg ugyan elkülönülnek, de a gyakorlatban azonban egységet alkotnak.

A tevékenységek központú óvodai programunk egyik jellemzője, hogy az Alapprogramban megnevezett tevékenységterületeket sajátos pedagógiai logikája szerint strukturálja.

Ennek alapján a komplex foglalkozások rendszere a következőképpen alakul a Pedagógiai Programunkban:

- ❖ ***Anyanyelv*** (Alapprogramban: *Anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés*)
- ❖ ***Matematika*** (Alapprogramban: *Külső világ tevékeny megismerése*)
- ❖ ***Természet, társadalom, ember*** (Alapprogramban: *Külső világ tevékeny megismerése*)
- ❖ ***Művészeti tevékenységek:***
 - ▲ Mese, vers, dramatizálás, bábozás (Alapprogramban: *Verselés, mesélés*)
 - ▲ Vizuális tevékenységek (Alapprogramban: *Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka*)
 - ▲ Ének, zene, énekes játék (Alapprogramban: *Ének, zene, népi játék tánc*)
- ❖ ***Mindennapi testnevelés*** (Alapprogramban: *Mindennapos mozgás*)

4.1. Anyanyelv

Az anyanyelv legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van.

Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva, segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulnunk és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül tudunk eredményesen fejleszteni. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy minden gyermek nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben, beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Így a gyerekek szívesen és gyakran beszélnek.

Fontosnak tartjuk a példamutató, tiszta szép beszédet, ügyelünk beszédünk stílusára, hanglejtésünkre, a megfelelő hangsúly alkalmazására, mert ez mintát nyújt és ösztönzést ad a gyerekeknek. Figyelünk rá, hogy beszédünk érthető, egyszerű, világos legyen és a gyerekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Dicsérjük, buzdítjuk a bátortalanabb gyerekeket a beszédre. Nem vesszük el a kedvüket állandó javítással és figyelmeztetéssel a beszédétől.

A gyerekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan nyomon követjük, különösen figyelünk a beszédhibával, beszédgátlásossággal, beszédbeli elmaradással küzdő gyerekekre. Ha szükséges, szakember segítségét kérjük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása*
- ♣ *A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket*
- ♣ *Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására*
- ♣ *Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni*
- ♣ *A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése*
- ♣ *A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni*
- ♣ *Beszédmegértés fejlesztése*
- ♣ *Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés fejlesztése példamutatással*
- ♣ *A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása*
- ♣ *A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ A gyermekek aktívan használják a tapasztalataik során bővült szókincsüket, motiváltak a szóbeli közlésre, szókincsük életkoruknak megfelelő
- ✓ Összefüggően beszélnek, bátran nyilvánítanak véleményt, elbeszélésük folyamatos, követi a történetek logikai, időbeni sorrendjét
- ✓ Nyugodtan, figyelmesen végig hallgatják a felnőtteket, társaikat. Saját kérdéseiket, válaszaikat az elhangzottakhoz igazítják, a feltett kérdésekre adekvát válaszokat adnak
- ✓ Képesek ok-okozati összefüggések megfogalmazására, következtetések levonására
- ✓ A kialakult beszédhelyzetben az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű, sebességű a beszédük
- ✓ Tisztán ejtenek minden hangot
- ✓ Beszédüket a személyiségüknek, a helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő mimikával kísérik
- ✓ A tanult mondókákat, verseket, meséket felidéznek, eljátsszák
- ✓ Tevékenységek, alkotások közben beszélgetnek, énekelnek, mondókáznak, verselgetnek

4.2. Matematika

Az óvodai nevelés országos alapprogramja a külső világ tevékeny megismerése című fejezetén belül szól a matematikai nevelés fontosságáról. A matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése a külső világ felfedezésével párhuzamosan zajlik, aktív formában, hiszen érzékelve, cselekedve, megfigyelve, észlelve, emlékezve, elképzelve, gondolkodva sajátít el, ismer meg és fedez fel a kisgyermek. Programunk a matematikai ismerettartalmak komplex kezelésére, az óvodai élet egészen belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Ez természetesen azt jelenti, hogy a matematikai nevelés komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósul meg, a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve: utánzásos, minta-modellkövető, spontán játékos tapasztalatszerzés, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülve, gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás, a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok, az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire, érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelésünkben építünk ezekre a korai tapasztalatokra. A matematikai nevelés tartalma szoros kapcsolatban áll

az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problématalálás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan helyzetek, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére. Ezeket az adódó lehetőségeket igyekszünk a mindennapokban felismerni és kihasználni.

A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a matematikai tartalmú, korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Az élet nyújtotta természetes szituációk keresése és felhasználása a matematikai nevelés céljainak megvalósításában*
- ♣ *Olyan eszközök, tevékenységek biztosítása, ami felkelti, fenntartja a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését*
- ♣ *A komplex matematikai foglalkozások, kötetlen kezdeményezések vagy egyéb játékos tapasztalatszerzések szervezése során minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire*
- ♣ *A matematikai képességek egyéni fejlesztését játékosan, játékba építetten a gyermek fejlettségi szintjéhez igazodóan szükséges megvalósítani*

4.3. A természeti társadalmi valóság megismerése

A tevékenységek Központú program célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk.

Programunk az óvodában lehetséges és szükséges valóságismereti tartalmakat két egységre osztja, mint:

- *Természet-társadalom-ember*
 - a) a környezet szeretetére és védelmére nevelés
 - b) a természeti és társadalmi környezet felfedezése, megismerése

- *Születéstől a felnőttkorig* (az ember és környezetének harmonikus együttélése illetve az erre történő szocializálás)

Természet-társadalom-ember

A természet-társadalom-ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a gyermekek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

A környezet szeretetére és védelmére nevelés

A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Törekszünk annak megerősítésére, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek és ***fenntarthatósági szemléletformálásnak***. Ahhoz, hogy eljusson a gyermek a természet szeretetéig, sok-sok örömteli, izgalmas, kellemes élmény szükséges, melyet óvodai közösségével, illetve a családjával együtt élhet át. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek, tehát komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. A környezeti nevelés olyan integráló témakör, melyben más nevelési területekhez tartozó ismeretek, eszközök, módszerek természetes módon beilleszthetők (pl: mese, vers, ének-zene, vizuális stb.).

Intézményünkben tehetségműhely is működik:

- ***„Csodabogár” környezeti tehetséggondozó műhely***

A természeti és társadalmi környezet felfedezése, megismerése

Legfontosabb feladatnak tekintjük, hogy megismertessük a gyermekeket az őket körülvevő szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezettel (Morotva,) felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. A környezet megismerését a négy évszak, annak változásai és történései foglalják keretbe. Minden évszakban ismerkedünk és rácsodálkozunk a természet szépségeire, élvezzük a természet nyújtotta örömeket, begyűjtjük a természetből

mindazt, amit az év folyamán hasznosítani tudunk. A környezeti nevelést igen nagymértékben segíti, a csoportszobában kialakított élősarok, ahol megtalálhatók a gyermekek által megismert és begyűjtött dolgok (termések, magvak, hajtattott növények, levelek stb.).

A szülőföldre, a nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszonyt alakítunk ki, ismerkedünk a helyi szokásokkal. Tudatosítjuk bennük, hogy az élővilág óvása érdekében védelem alatt áll a föld, a víz, a levegő, a táj, az élővilág, a településünk környezete.

Már az óvodában fel lehet és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek, és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete, a közösséghez való tartozás élménye és az **összefogás** is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedés formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére. A gyermekek szempontjából az a legfontosabb, hogy biztonságosan mozogjon társai között, képes legyen megszólítani, kapcsolatba lépni és együttműködni társaival.

Születéstől-felnőttkorig

A természet – társadalom – ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újra játsszák életüket. Újra élik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat, az életfolyamatok újra játszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.

A születéstől-felnőttkorig címmel megfogalmazottak magukban foglalják a testápolástól, a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások

elsajátítása, a társadalomban való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével. Mindezek a tapasztalatok, ismeretek társadalomban való, harmonikus, kiegyensúlyozott élethez nélkülözhetetlenek. Ez a komplex foglalkozás a hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hiszen játék és szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok.

Az óvodapedagógus feladatai:

- *Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több közvetlen tapasztalat, és felfedezés szerzését a gyermekek számára, a saját természeti- és társadalmi környezetükben*
- *Biztosítson minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek a természetben való folyamatos tevékenedéshez, a tudományos megismerési módszerek gyakorlásához (megfigyelés, leírás, kísérlet, összehasonlítás, rendezés, csoportosítás, mérés, stb.)*
- *A komplex foglalkozások lehetőség szerint a szabadban történjenek (udvaron, vízparton, kertben, gazdasági udvarban, stb.)*
- *Az óvodában lévő virágos, illetve gyógynövénykert gondozásába életkoruknak és egyéni teljesítőképességüknek megfelelően vonja be a gyermekeket*
- *Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek kirándulások, séták, kerti munka, vagy az ünnepek alkalmából*
- *Megismertetni a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét*
- *Környezetbarát szokások megalapozása, például takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, ill. hulladékkezelés, szelektálás*
- *Elemi közlekedési szabályok megismertetése*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Ismeri társadalmi és családi környezete legfontosabb adatait (név, lakcím, szülők neve, foglalkozása)
- ✓ Gyakorlott az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismer több közlekedési eszközt, és tudja ezeket többféle szempont szerint csoportosítani. Tudja, hogy ezeket emberek készítik és működtetik
- ✓ Ismeri az óvoda környékén lévő néhány intézmény elnevezését, rendeltetését

- ✓ Ismeri a testrészeket, a test felépítését. Igényes testének tisztaságára.
- ✓ Érzékeli az emberi fejlődés legfontosabb állomásait (születés - óvodáskor - iskoláskor - felnőttkor - öregkor)
- ✓ Ismeri a színeket, sötétebb és világosabb árnyalatait is
- ✓ Különbséget tud tenni a napszakok, az évszakok között. Tisztában van ezek jellemző jegyeivel
- ✓ Ismeri a növények fejlődését, a növénygondozással kapcsolatos munkákat, gyakorolja, és örömmel végzi a növénygondozás műveleteit
- ✓ Alkalmazza a gyűjtő fogalmakat, tudja, hogy mi tartozik oda (fa, bokor virág, gyümölcs... stb.)
- ✓ Képes az általánosításra, következtetések levonására, ok-okozati összefüggések felismerésére
- ✓ Tudja, az állatokat csoportosítja aszerint, hogy hol élnek, ismeri azok védelmét. Bekapcsolódik az óvodában a téli madárvédelembe
- ✓ Formálódik természetszeretete, természetvédő, környezettudatos magatartása

4.4. Művészeti tevékenységek

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat vagy egy szép színes mesekönyvet kezünkbe venni ugyanazt az esztétikai élményt jelentheti. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekre.

A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenekelőtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. Ezért sohasem célszerű sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósítani a gyerekekkel. Mindig arra törekedjünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg, az kreatív ember. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése szintén a kreatív emberek sajátossága. Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő.

Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a művészet eszközeivel kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat. Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Az óvodapedagógus felelőssége igen nagy, mert – a nagyfokú érzelmi kötődés miatt – döntően befolyásolja a gyermek ízlésvilágát, esztétikai érzékének kialakulását.

A művészeti tevékenységek fogalma rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese, vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát nem egy, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységet jelöl, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor. A komplexitás itt nem jelent mást, mint az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését valamilyen formában. Az ősszel lehulló falevelet színezhethetjük, festhethetjük, lerajzolhatjuk, énekelhetjük és mesét, verset mondhatunk róla, bábokat készíthetünk belőle stb.

4.4.1. Verselés, mesélés

A mindennapos verselés, mesélés, mondókázás az óvodáskorú gyermekek alapvető szükséglete. Az érzelmi biztonság megteremtésének és az anyanyelvi nevelésnek, a kisgyermek mentális higiéniájának egyaránt elengedhetetlen feltétele, fontos eszköze. Az irodalmi nevelés a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének is legfőbb segítője, ***mert fejlődik eközben az emlékezetük, képzeletük és szókincsük is.***

Mesélni minden nap szükséges az óvodában. ***Az élıszavas mese különösen alkalmas a gyermek szemléletmódjának és világképének az alakítására.*** Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején.

A lényeg csupán az, hogy minden nap mesélünk, vagy verselünk valamilyen formában, reggel vagy délután, elalvás előtt vagy délután.

A mese-vers kezdeményezések anyagának kiválasztásánál törekszünk a változatosságra és a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi- népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, **dúdolók, versek**, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helyt adunk, **ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá nevelést.** Fontosnak tartjuk a szülők szemléletének formálását a semmivel nem helyettesíthető bensőséges kapcsolatot feltételező és alakító mesélés iránt, valamint a magyar kultúra értékeinek átörökítését, **valamint más népek és nemzetiségek meséit. Meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.** A mese tájékoztatja a gyermekeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyatairól, a lehetséges, és megfelelő viselkedésformákról. Visszaigazolja a gyermek szorongásait és egyben feloldást és megoldást kínál. A gyermekek saját vers - és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik igen fontos módja. Ennek érdekében megannyi lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához. Elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket.

Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását elősegítjük különböző bábok, fejdíszek, eszközök, anyagok esetlegesen barkácsolási lehetőségek biztosításával.

Verselés, mesélés célja: A mesék, versek esztétikai értékeinek élményszerű megszerettetése útján a befogadó, és alkotó tevékenységek életkornak, és egyéni sajátosságoknak megfelelő fokozatos fejlesztése, a harmonikus személyiségfejlődés, az anyanyelvi képességek, erkölcsi tulajdonságok fejlődésének elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Nyugodt körülmények megteremtése, a feltételek (hely, idő, eszközök) biztosítása a mindennapi irodalmi tevékenységekhez*
- ♣ *Mesesarok barátságos légkörének kialakítása, verseskötetek, mesekönyvek, képeskönyvek biztosítása, a könyvek iránti szeretetet megalapozása*

- *Az óvónő előadásmódja nyújtson a gyermekek számára valódi esztétikai élményt. Előadásában törekedjen a kommunikációs és metakommunikációs eszközök minél szélesebb körű alkalmazására*
- *A mese-vers választás a gyermekek életkorának megfelelő legyen*
- *Olyan esztétikus eszközöket használjon, amelyek nem korlátozzák a gyermekek fantáziáját. (bábok, meseillusztrációk)*
- *Szerettesse meg a gyermekekkel a meséket, verseket, ösztönözze a gyermekeket saját vers, és mesealkotásra, bábozásra, dramatizálásra*
- *Ismertesse meg a gyermekekkel a magyar népmese, és mondóka kincseit, de ezen kívül halljanak a gyermekek mai modern meséket, verseket, és más országok irodalmi alkotásait is*
- *A meséléssel, verseléssel segítse elő a gyermekek erkölcsi, érzelmi fejlődését, az indulatok levezetését, a szorongások feloldását*
- *Lehetőség szerint formálja a szülők szemléletét, a semmivel nem helyettesíthető bensőséges kapcsolatot feltételező mesélés fontosságának irányában*
- *Belső képalkotással, képzeletfejlesztéssel az olvasóvá válás elősegítése*
- *A mesélés szokásainak, rítusainak kilakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.*

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Szívesen mondanak egyénileg is, spontán módon mondókákat, verseket, meséket. Ismerik a hozzájuk tartozó játékok szövegeit és mozgásait.
- ✓ Részt vesznek a dramatikus játékokban, bábozásokban, közös műsorkészítésben. Ismert mese részleteket vizuálisan is meg tudnak jeleníteni
- ✓ Igénylik a mesehallgatást, van kedvenc meséjük
- ✓ Képesek a mesét felidézni, beszélgetnek a mesében elhangzottakról, van néhány kedves mesehősük
- ✓ A mesékben előforduló kifejezéseket beépítik aktív szókincsükbe, azonosulnak a pozitív és negatív mesehősökkel
- ✓ Képes meséket, történeteket alkotni, elkezdett mesét folytatni, befejezni
- ✓ Értékeli a könyveket, igényli azok nézegetését
- ✓ Képesek kitartóan figyelni, mesét hallgatni. Figyelmesen végig tudják hallgatni a felnőtteket és társaikat

4.4.2. Ének, zene, népi játék, tánc

Az óvodai zenei nevelésünk a gyermekek szép iránti fogékonyságát, nyitottságát, a zenei képességek fejlesztését első sorban érzelmi alapon kívánja kibontakoztatni. Az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés és zenélés egyaránt örömet nyújtanak a gyermeknek. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

A zene, az éneklés a kisgyermek testi, lelki, szociális, érzelmi nevelésében játszik kitüntetett szerepet a tiszta forrásból merített zenei élmények közvetítésével. A gyermek utánzási vágya és hajlama a zenei nevelésben is meghatározó. A gyermeket a természet adta utánczó ösztöne arra serkenti, hogy a sokszor hallott dallamot együtt énekelje az előadóval, később magában is dúdolgatja, gyakorolja. Az érzelmi gazdagsággal játszott dalos játékok folytán a gyermekek belső igényévé válik a zene. A nap folyamán bármikor lehetőség nyílik énekes, mondókás játékokra a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Játék közben is adódik lehetőség zenei élményszerzésre, így pl. dúdolgatásra, énekelgetésre, amely oldott, derűs légkörben, a gyermekek önkéntes érdeklődésére és részvételére épül. A kisgyermek spontán ének-zenei kezdeményezéseit tiszteletben tartjuk, hagyjuk kibontakozni őket. A dalos, játékos együttlétek fejlesztik emlékezetüket, gondolkodásukat, zenei kreativitásukat, közösségi érzésüket, figyelmüket.

A népdalok éneklése, a gyermeki „néptáncok” és „népi” játékok a hagyományok megismerését és továbbélését is segítik. A gyermekek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában fontos helyet kapnak az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások (pl. Forrai Katalin, Gryllus Vilmos dalai) is. A zenei képességek fejlődése az érzelmmel telített cselekvések következtében, a dalos játékok gyakori eljátszása, a mondókák, az énekek folytonos ismétlése során megy végbe. A zenehallgatás feladata, hogy a gyermekek megtanuljanak szívesen, türelmesen zenét, dalt, zenei hangokat befogadni. Megismertetjük őket különböző jellegű dalokkal és zenei hangulatokkal, a hangszerek sajátos hangszínével és játékával. A néptánc az óvodában a gyermekjátékokban előforduló egyszerű táncos mozgásokat jelenti. Ezek fejlesztik a gyermekek ritmusérzékét, mozgását és előkészítik a későbbi néptánc tanulást.

A zenei tevékenység célja: A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésük, hallásuk, ritmusérzékük, harmonikus, szép mozgásuk fejlesztése, esztétikai fogékonyságuk formálása, zenei anyanyelvük megalapozása. Zenét kedvelő, zenét szerető boldog gyermekek nevelése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *A felhasznált népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenei anyagok igényes, az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő összeállítása*
- ♣ *Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet töltsön be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközzvetítés eszközeivel, korosztályi sajátosságokra építve a differenciált szervezeti formáinak megteremtésével.*
- ♣ *A mintaszerű énekes és hangszeres bemutatással a gyermekek zenei ízlésének és esztétikai fogékonyságának fejlesztése*
- ♣ *A közös éneklés és népi játék, néptánc örömeinek megteremtésével a gyermekek érzelmvilágának gazdagítása*
- ♣ *A felnőtt minta spontán utánzási lehetőségének megteremtése a mindennapokban, adódó lehetőségeket használja ki, a gyermekek zenei alkotókedvének fejlesztésére, kreativitásuk kibontakoztatására*
- ♣ *A zene- ritmus- mozgás kapcsolatában a gyermekek harmonikus, szép mozgásának alakítása*
- ♣ *A népdalok, a gyermek néptáncok, és népi játékok alkalmazásával a néphagyományok megismertetése, ezáltal a szülőföld értékeinek átörökítése és a nemzetiségek hovatartozását is*
- ♣ *A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal*
- ♣ *A zenei anyagok többsége naptári évhez, természet jelenségeihez, évszakok váltakozásaihoz, emberi élet fordulópontjaihoz, továbbá különböző – állami, egyházi, jeles- ünnephez fűződik.*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ A gyermekek örömmel vesznek részt a mondókázásokban, dalos játékokban, szabadidőben is kezdeményeznek énekes játékot, szívesen, önállóan énekelnek
- ✓ Tisztán énekelnek egyedül is, tudnak dallamotívumot visszaénekelni
- ✓ Mozgásuk koordinált önmagukhoz és a csoporthoz képest
- ✓ Társaikkal tudnak térformákat kialakítani
- ✓ Felismerik a halk-hangos közötti különbséget és képesek halkán-hangosan beszélni, énekelni
- ✓ Örömmel találnak ki dallamot, mozgást, ritmust, játékot, vannak egyéni ötleteik

- ✓ Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudnak mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni
- ✓ Az óvodában használt hangszerekkel az éneklést tudják kíséni
- ✓ Fel tudja ismerni a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes részleteikről
- ✓ Zenére képes mozgást, táncos mozdulatot előadni, mozgását képes társaihoz igazítani
- ✓ A rövid élményt adó élő zenei bemutatásokat, zeneműveket képes figyelemmel, türelemmel, érdeklődéssel végighallgatni

4.4.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A művészeti tevékenységek sorában fontos szerepe van a vizuális tevékenységnek, melyen keresztül a gyermekek megismerhetik a világ szépségeit. E tevékenységek közben fejlődnek manuális képességeik, megismerhetik az anyagok tulajdonságait, alakul gondolkodásuk, gazdagodik érzelmviláguk, esztétikai értékrendjük. Fejlődik kreativitásuk és nyelvi kifejezőképességeik is. Fontos eszköze a gyermeki személyiségfejlődésnek. A rajzolás, festés, mintázás, képalakítás, kézi munka a gyermekek kedvenc tevékenységei közé tartoznak. A vizuális nevelés a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-plasztikai kifejező képesség birtokába juttatja, kialakítja bennük az elemi komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet. A látás, a megfigyelés, a befogadás által formálódnak a gyermekek képzetek, gazdagodik élmény és fantáziaviláguk.

A vizuális nevelés áthatja az óvodai tevékenységrendszer egészét, melyben fontos a tevékenység öröme, az alkotáshoz, önkifejezéshez, esztétikai élmények befogadásához. A tevékenységek közben kialakulnak az igények, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására készítetik a gyermekeket.

A tevékenység megszervezéséhez kitűnő alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermekek által megérthető világ tárgyai és eseményei, valamint az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyerekekhez és megmozgatják fantáziájukat.

Nagyon sok gyermek otthoni környezetében hiányoznak azok a tárgyi feltételek, ösztönzések, amelyek a vizuális tevékenységhez szükségesek. Ezért az óvodában kiemelt feladataink egyike, hogy az egész nap folyamán biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit (eszközöket és teret). A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve,

teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást, dicséretet várnak a gyermekek.

Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendetlenséggel. A tevékenységek végzése során a gyermekek megismerkednek a különböző eszközök használatával, változatos anyagokkal, technikákkal, egyszerű munkafogásokkal, mindezek által tökéletesedik mozgáskoordinációjuk (írás-előkészítés), ügyesedik kézmozgásuk, manuális készségük.

Intézményünkben tehetségműhelyek is működnek:

- „Varázspálca” kézműves tehetségműhely (Dózsa úti telephely)
- „Manó Műhely” kézműves tehetségműhely (Bocskai úti intézmény)

A vizuális tevékenység célja: A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, téri szabad önkifejezése és a tehetségek felismerése. A gyermekek tér-, forma-, szín-képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti fogékonyságuk, igényességük alakítása.

Az óvodapedagógusi feladatai:

- ♣ *Megfelelő eszközök biztosítása, hogy bármikor elérhető legyen a gyermekek számára*
- ♣ *Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás a kézimunka különböző fajtáinak megismertetése*
- ♣ *A képi kifejezőképesség alakulásának segítése, élmény és fantáziaviláguk megalapozása*
- ♣ *Az egyén érettségének megfelelő képi-plasztikai kifejezőképesség alakítására, elemi kép-olvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendezői képességének fejlesztése*
- ♣ *A gyermekek megismertetése a különböző anyagokkal, eszközök, azok használatával, változatos technikákkal és eljárásokkal, egyszerű munkafogásokkal*
- ♣ *Az óvodapedagógus feladata a kreatív megoldások keresése, a kreatív és környezettudatos gondolkodásra és fenntarthatóságra való nevelés is, ezért eszközként az óvodapedagógus a természetes anyagokat és termékek felhasználását helyezi előtérbe.*
- ♣ *Az eszközök használatának, karbantartásának, a munkaszervezés képességének kialakítása*
- ♣ *Szín- és formavilág gazdagítása, képi gondolkodásuk fejlesztése, esztétikai érzékenységük fokozása*

- ♣ *Valamennyi gyermeki alkotás értéként történő kezelése, az alkotások pozitív értékelése, szóbeli értékelés formájának megismertetése, gyakoroltatása a csodálkozás, öröm lehetőségének biztosítása*
- ♣ *A szabad alkotás lehetőségének megteremtése párhuzamosan végezhető tevékenységként*
- ♣ *Az ábrázolótevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokások megtanítása*
- ♣ *A gyermekek tevékenységvágyának felkeltése, a kezdeményezés, kreatív önmegvalósítás érvényre juttatása*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Önállóan saját kedvük szerint is ábrázolnak és mernek válogatni a megismert technikák között
- ✓ Számukra örömet jelent ez a tevékenység
- ✓ Tudnak egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani
- ✓ Élményeik, elképzeléseik, képzeik, érzéseik, emlékképeik megjelenítésére használják a képi kifejezés változatos eszközeit
- ✓ Önállóan és csoportosan is készítenek ajándékot, kelléket, játékot, közös alkotásban másokkal együttműködnek
- ✓ Tudnak formákat mintázni elképzeléseik és megfigyeléseik felhasználásával
- ✓ Ábrázolásuk változatos színhasználatot és arányosságot mutat, emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésére is
- ✓ Díszítő, tervező feladatot kreatívan oldanak meg
- ✓ Tudnak rácsodálkozni a szépre, beszélgetések, értékelések során saját műveikkel és a műalkotásokkal kapcsolatban szóbeli véleményt nyilvánítanak
- ✓ Szívesen vesznek részt az óvodai környezet szépítésében, rendezésében. Igénylik környezetük esztétikáját
- ✓ A tevékenység befejezésekor önállóan rendet tesznek

4.5. Mindennapos mozgás

A mindennapos testnevelés célja: A gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése, harmonikus mozgásának, testi képességeinek, valamint tájékozódásának, alkalmazkodó képességének és a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése játékos formában. Hangsúlyos

szerepet kap a mindennapos testnevelés tervezése, szervezése és annak megvalósítása változatos helyszíneken (csoportszoba, szabad levegő), eszközzel vagy eszköz nélkül.

A mozgás az óvodás gyermek legfőbb szükséglete és a **természetes megnyilvánulási formája**. A tevékenységekőzpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. Az óvodáskorú gyermek egészséges fejlődésének biztosítása csak rendszeres, **örömmel végzett, közösségben történő testmozgás keretében lehet, amely hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez és az egészséges életvitel kialakulásához. Az alapvető szervezeti keretei:**

- **spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység**
- **irányított, mindennapos mozgásfejlesztés**
- **szervezett mozgásos tevékenység**

A tervszerű, rendszeres mozgás, kedvezően befolyásolja a szervezet növekedését, hozzájárul a légzőszervek, a keringési rendszer és a csont- és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. A mozgás, fontos szerepet játszik az egészség megővésében, a

szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, fejleszti az alkalmazkodóképességet. Közismert, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll.

Az óvodai élet minden egyes napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik alapvető mozgáskészségeiket és a kapcsolódó fogalmi rendszert. A gyermekek napirendjét is úgy állítjuk össze, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és felváltva biztosítsuk a mozgást és az üléssel együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával elkerüljük a gyermekek egyoldalú igénybevételét. Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A játékos egészség fejlesztő testmozgások a teremben és a szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés mindennapjaiban nagy hangsúlyt kapnak. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgás-műveltség fejlődésének.

A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan *objektív és szubjektív feltételek*, amelyeket meg kell teremtenünk.

A mindennapi testnevelés objektív feltételei:

Legfontosabb a megfelelő hely, ***amely lehet a tornaszoba, a csoportszoba, vagy az udvar***, valamint az eszköz és az idő biztosítása. Az udvar kialakításában arra kell törekednünk, hogy különböző felszínű területeket hozzunk létre, amelyek biztosítják a különböző mozgásfejlődéshez szükséges terepet. Nem csak az udvaron végzett mozgást használjuk fel a gyermekek mozgásának fejlesztésére, hanem a hosszabb túrákat és sétákat is. Minden, ami az óvoda udvarán található, (fák, bokrok, homokozó, játékeszközök, stb.) felhasználható a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához. Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett mindennapi testnevelésre is. Arra törekszünk, hogy az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak tiszták, könnyen elérhetők legyenek, és lehetőleg megfelelő számban álljanak rendelkezésre. ***A mindennapos irányított testmozgás tartalmazza a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatokat, (népi) játékokat és táncokat (kiemelten a néptánc), amelyek jelentősen segítik a gyermekek mozgáskultúra játékos, táncos módon történő fejlesztését.*** Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.

A mindennapos testnevelés szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus kedvezően motiválhatja a gyermekeket a testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolással, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is. Ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön a mozgás öröme és hogy együtt örül a gyermekek mozgásban elért sikereinek. A mindennapi testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok). Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok, valamint ide tartoznak a testnevelési játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásformát, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi testnevelés keretébe beépítsünk.

Az alapmozgásokkal kapcsolatos ismeretek jártasságok és készségek kialakítása és a motoros képességek fejlesztése az egyik legfontosabb feladatunk az óvodáskorú gyermekek mozgástevékenységeinek tervezésében, szervezésében. A mozgásanyag elsajátítása során

alkalmazzuk a differenciálást (ugyanannak a mozgásnak többféle változatban való végrehajtása lehetséges az adott óvodai csoport gyermekeinek egyéni fejlettsége alapján).

Az óvodapedagógus feladatai:

- *A napirendet úgy állítsa össze, hogy mindennap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodáshoz*
- *Biztosítsa folyamatosan az udvaron és a teremben a mindennapi testmozgáshoz szükséges feltételeket (hely, idő, eszközök), adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban, és az épületben a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz*
- *Az óvodapedagógus a mozgáshoz, tornához való pozitív viszonyával jelentsen követendő modellt a gyermekek számára*
- *A mindennapi testnevelés foglalkozások során a gyermekek differenciált fejlesztését valósítsa meg, ezáltal érje el azt, hogy a mozgás minden gyermek számára örömet jelentsen, és sikerélményt biztosítson*
- *Tartsa szem előtt a mindennapi testnevelés keretein belül megvalósuló differenciált, egyéni fejlesztést*

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ Testük arányosan fejlett, megfelelő a teherbírásuk, eljutnak az első alakváltozáshoz
- ✓ Mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik, képesek szándékosan irányítani
- ✓ Szeretik és igénylik a mozgást. Cselekvőképességük gyors, mozgásukban kitartóak.
- ✓ Mozgásfejlődésük útját figyelembe véve elsajátítják a természetes mozgás elemeit (kúszás, csúszás, mászás...)
- ✓ Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni, járás közben irányt változtatni. Fejlődik tér, idő és tájékozódó képességük.
- ✓ Szeretik és igénylik a mozgást és a mozgásos játékokat. Ismernek futó, fogó játékokat, érzik a játék izgalmát
- ✓ Képesek szabad, páros, továbbá kézi szer-gyakorlatok végzésére
- ✓ Képesek rövidebb távon futni egyenletes iramban, lassan vagy gyorsan
- ✓ Képesek nekifutással 30-50cm magas akadályt átugrani, padról páros lábbal leugrani
- ✓ Képesek egyszerűbb labdatechnikai elemek végzésére

5. A NEVELÉS – TANULÁS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

Óvodapedagógusaink számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan számításba vesszük, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A cél a feladatok ismeretében, hogy a fejlesztést hosszútávon, éves, féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában egy- illetve kéthetes periódusokban tervezzük. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva, a nevelés-tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve tervezzük. A gyermekeket foglalkoztató élmények, és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása, a tervezés előkészítő folyamatához tartozik.

Pedagógiai Programunk természetesen a törvényeket, az általános, közös elveket, célokat és feladatokat figyelembe véve - módszertani szabadságot kíván adni az óvodapedagógusoknak a nevelés tervezésében és gyakorlati megvalósításában.

A tervezés során mindig a négyes feladatrendszerből kiindulva kell tervezni a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. A tervezésnél nem az ismeretanyag növelése, hanem több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban - többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A nevelés - tanulás tervezése két részből áll:

- A tevékenységeközpontú óvodai nevelési program céljainak, és feladatainak ismeretében a nevelő munkát éves periódusban kell átgondolni. Az éves tervezésben a tevékenységeket az évszakok, és egyéb fontos események köré rendezni (tematikus terv)
- A konkrét tervezés:
 - hosszú távú - féléves ciklusban (a csoport nevelési terve)
 - rövidtávú - hetes ciklusban (heti tevékenységek terve - heti terv, az **oviKrétaban**) realizálódik. A heti terv a gyermekek ötleteire, élményeire, a csoport érdeklődésére, javaslataira, aktuális fejlettségi szintjére épül. A heti terv megírása

egyben a napi vázlatot is megadja az óvodapedagógus számára, ezért nem szükséges külön vázlatírás

A fejlesztés módszere: egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Fontos, hogy a gyermekek fejlődési üteméről rendszeresen feljegyzések készüljenek, mert a konkrét megfigyelések jó alapot jelentenek a differenciált fejlesztés megtervezéséhez. A fejlesztést, a tevékenység formáját ne a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek között a differenciálás fontos követelményekben, módszerekben, nevelési és tanulási eljárásokban, motivációkban és az értékelésben.

A fejlesztés kerete:

- ❖ A teljes nevelési folyamat, amely a gyermeki tevékenységekre, önállóságra, döntési helyzetekre és a sokoldalú tapasztalatszerzésre épül
- ❖ A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat (a gyermekek önkéntességére épül), melynek részei:
 - ✓ önálló és irányított tapasztalatszerzés;
 - ✓ komplex foglalkozások rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések
- ❖ *A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz rendkívül fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált és a gyermekek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységekben vesznek részt.*
- ❖ *A tanköteles korú, de az óvoda intézményében nevelkedő gyermekeket, az előbbi pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.*

A nevelés időkeretei

A nevelés céltudatos tervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.

Napirend

A gyermek egészséges „fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával

kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük. **A napirendet rugalmasság és folyamatosság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, az aktivitásukhoz és a változó környezethez egyaránt.** A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A napirend általános időkeretei:

Játék és szabadidős tevékenység	5 óra
Étkezés, pihenés	3 óra
Öltözés, tisztálkodási tevékenység	1,5 óra
Óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenység	45 perc

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, váratlan események hatására. Óvodai napirendünk részben folyamatos, minden óvodapedagógus a gyermek egyéni- és életkori sajátosságaihoz igazodva alakítja ki a tevékenységek közötti belső arányokat.

Pedagógiai Programunk ajánlott napirendje:

Időtartam	Tevékenység
6.30 – 7.30	Gyülekezés, óvodások fogadása, szabadon választott tevékenységek, szabad játék
7.30 – 10.00	Játék, szabadon választott tevékenység; Testápolási és munkajellegű feladatok; Tízórai (a pedagógusnak lehetősége van a folyamatos és kötött reggeliztetés lebonyolítására); Játékba integrált tanulás; <i>Iskola-előkészítő fejlesztő tevékenységek</i> , Mozgás, mindennapi testmozgás;
10.00 – 11.45	Játék a szabadban, udvari játék; Megfigyelés, élmény és tapasztalatszerző séta; Mozgás, mindennapi testmozgás

11.45 – 13.00	Testápolás; Ebéd; Készülődés a pihenéshez;
13.00 – 15.00	Pihenés előtti mese, altató; Pihenés,
15.00 – 15.30	Öltözködés, testápolás Uzsonna
15.30 – 17.00	Szabad játék, szabadon választott tevékenység; Levegőzés, udvari játék; Egyéni, differenciált fejlesztés; 16.00 Csoport összevonás

Hetirend:

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. A hetirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. A heti rend életkortól függően naponta biztosítja a tervezett és rendszeres mozgásfejlesztést. A keret és az időtartam változó, szervezhető kezdeményezett, vagy kötött formában. A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek életrendjét, időbeosztását.

Szabadon dönthetünk abban a kérdésben, hogy a komplexitás keretében mely tevékenységeket és szervezeti formákat választjuk. A hetirend napi fő tevékenységei a rugalmasság és a spontaneitás jegyében bármikor felcserélhetők egymással.

Pedagógiai Programunk ajánlott hetirendje:

Napok	Naponta kb. 10-30 perc	5-10 perc	Naponta kb. 5-35 perc
Hétfő	Mindennapos mozgás	Verselés- mesélés	-----
Kedd	Mindennapos mozgás	Verselés- mesélés	Külső világ tevékeny megismerése megismerése matematikai tapasztalattal
Szerda	Mindennapos mozgás	Verselés- mesélés	Ének, zene, népi játék, tánc

Csütörtök	Mindennapos mozgás	Verselés- mesélés	Külső világ tevékeny megismerése megismerése
Péntek	Mindennapos mozgás	Verselés- mesélés	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
Az anyanyelvi nevelés beépül a komplex foglalkozások rendszerébe			

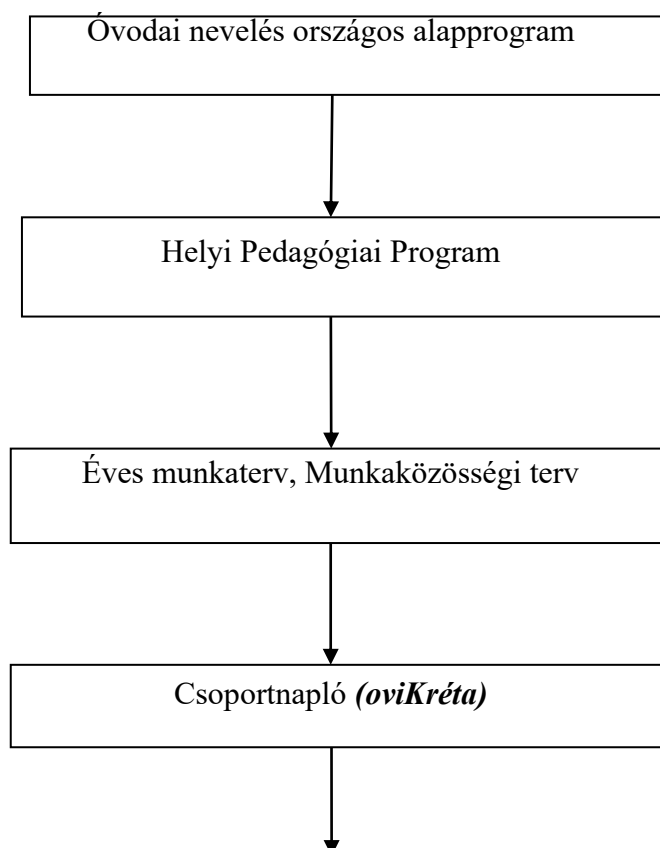
A hétfői napot azért hagyjuk „szabadon”, hogy legyen elegendő idő a gyermekek élményeinek meghallgatására, a gyermekekkel való beszélgetésre. A gyermekek hétvégén általában új élményekhez jutnak, ezért nagyon alkalmas a hétfői nap arra, hogy megismerjük,

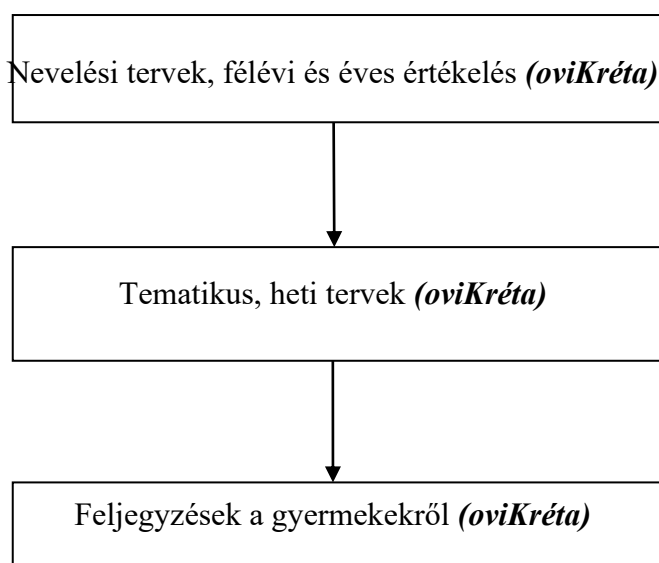
megtudjuk mi foglalkoztatja őket, hiszen mindezt a tervezés során számításba kell vennünk. A kommunikáció, mint fő célkitűzés ugyancsak azt feltételezi, hogy minél több időt és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek a beszélgetésre, önmaguk kifejezésére.

Az óvodapedagógus oviKrétában történő tervezőmunkája, dokumentációja

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések az **oviKrétában feltöltött dokumentumok** tartalmazzák.

Az intézmény szakmai dokumentációs rendszerének felépítése:

A gyermekek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől, egészen az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezésének érdekében. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésének nevelési évében diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

A gyermeki fejlődés nyomon követése óvodai dokumentum az oviKrétán keresztül történik, amely az óvodába kerüléstől, az iskolába lépésig kiterjed az egyéni fejlesztési feladatokra.

Minden dokumentáció az oviKrétán keresztül történik: az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál.

Az óvodapedagógus tervezőmunkája oviKréta rendszerben:

- Féléves nevelési terv és értékelése, reflexió
- Éves anyaggyűjtés, tématerv
- Tematikus terv és értékelés, reflexió
- Tevékenységek tervezése
- Foglalkozás tervezet, vázlat: Pedagógusi igényünk szerint készítjük el, amikor fejlesztő tevékenységünkhöz szükségesnek gondoljuk. Kötelező elkészíteni a következő esetekben: vezetői látogatás, önértékelési folyamatban történő látogatás, tanfelügyeleti látogatás, minősítő folyamatban történő látogatás, bemutató foglalkozás, hospitálás, gyakornokként a gyakornoki tervben meghatározott időpontokra.

- A gyermekek **oviKréta** fejlődési naplója: A gyermekek egyéni fejlődésének regisztrálására szolgáló **oviKréta** dokumentum, mely a gyermek óvodába kerülésétől az iskolába meneteléig tartalmazza fejlődését és a szükséges fejlesztési feladatokat.

Célunk: Pedagógiai tevékenységünkben – a gyermek egyéni képességeinek és fejlődési ütemének figyelembevételével – tudatosan meghatározni és következetesen elvégezni a fejlesztési feladatokat, melynek köszönhetően a gyermek, az óvodáskor végére, alkalmassá válik az iskolai életmód megkezdésére.

*A gyermek fejlődését nyomon követő **oviKréta** dokumentáció tartalmazza:*

- a gyermek anamnézisét
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda Pedagógiai Programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket

Feladataink:

- A gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követjük, és tapasztalatainkat írásban az **oviKrétán keresztül** rögzítjük
- Szükség esetén speciális szakemberek segítségét kérjük, illetve szakvizsgálatokat a gyermek megfelelő fejlesztése érdekében, melyhez pedagógiai véleményt írunk
- Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk, évente 2 alkalommal kötelezően, illetve szükség esetén többször is lehetőségünk van rá. A gyermek fejlődéséről és a fejlődési napló tartalmáról – a gyermek óvodapedagógusain kívül – csak az intézményvezető részére adhatunk ki tájékoztatást, illetve indokolt esetben – az intézményvezető engedélyével más személyeknek is (speciális szakemberek részére, vizsgálatokhoz)
- Értelmi, érzelmi, közösségi, anyanyelvi és mozgásfejlődésének eredményét félévenként rögzítjük

6. AZ ÓVODA ÉS KÖRNYEZETÉNEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE (AZ ÓVODA KAPCSOLATAI)

Óvodánk nevelő-oktató munkája csak akkor lehet eredményes, ha partnereinkkel megfelelő kapcsolatot építünk ki. Az eredményes partnerközpontrú együttműködés során óvodánk arra törekszik, hogy megismerje a közvetlen partnerek igényeit, elvárásait és az óvoda alapelveit, céljait, feladatait azokkal összehangolja az együttműködés érdekében. A partnerközpontrú óvodai nevelés alapvető feltétele, hogy a szülők és óvodapedagógusok, nevelő-oktató munkát segítő dolgozók között bizalmon alapuló együttműködés alakuljon ki. Feltételezzük a szoros és személyes együttműködést a szülőkkel, gondozókkal, a család egészével, a szülői közösséggel, a lakóköznyezetrel, az önkormányzattal, az óvoda egészségügyi ellátását segítő szakemberekkel, az iskolával és az óvoda valamennyi munkatársával. Ennek érdekében határoztuk meg óvodánkban a kapcsolattartás, az együttműködés lehetséges módjait, formáit, melyek alkalmazkodnak a feladatokhoz, aktualitásokhoz és a szükségletekhez.

Kiemelt feladatunk a külső- belső partnerekkel való hatékony együttműködés támogatása. Fontos számunkra, hogy a továbbiakban az *óvoda kapcsolatait a kölcsönösség, a folyamatosság, a rendszeresség és szervezetség jellemezze*. A jól működő, hagyományos kapcsolattartási formák megtartását továbbra is támogatjuk és új lehetőségeket keresve, további kapcsolati formák bevezetésével kívánjuk továbbfejleszteni, hogy a partnerek megtapasztalják az intézményben folyó munkánkat, tevékenységünket. Ennek érdekében szükség van az intézmény külső kapcsolatrendszerének erősítésére. A közvetlen és közvetett partnerekkel történő kommunikáció erősítése elengedhetetlen a kölcsönös, egymás érdekeit szem előtt tartó kapcsolattartás tekintetében.

Együttműködés a családdal

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Szeretnénk gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével megvalósítani, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet. *Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek, jeles napok családias hangulat kialakításával – ahol felnőt és gyermek közös tevékenységével – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.*

A családokból óvoda kezdéskor általában minden évben érkeznek hátrányos helyzetű, elhanyagolt, elmaradott szociális fejlettségi szintű gyermek. Feladatunk, hogy nyitottsággal, tájékoztatással, segítségadással ezen változtassunk. Az együttműködés változatos formái ehhez lehetőséget biztosítanak. Az érdeklődés, a megértés és a segítőkészség a kívánatos a közös együttműködésben.

Célunk, hogy a szülők ne csak az ünnepségeken vegyenek részt, hanem az óvoda hétköznapijait is aktívan megismerjék.

A kapcsolattartás formái:

- ♣ mindennapi személyes találkozások, beszélgetések
- ♣ családlátogatás, beszoktatás, ovicsalogató
- ♣ közös ünnepségek, rendezvények
- ♣ szülői értekezletek, fórumok, Szülői Szervezet értekezlete
- ♣ nyílt napok, fogadóórák
- ♣ faliújságra kifüggesztett tájékoztatók, újságcikkek
- ♣ egyéb a szülők, óvodapedagógusok által kezdeményezett közös tevékenységek, kirándulások
- ♣ online kapcsolattartás

Szülői közösség szervezete: Csoportban működő, annak életét segítő 3-4 szülőből álló közösség. Általában szervezési feladatokban segítenek, közvetítenek az óvodapedagógusok és a szülők között.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♣ *Törekedni a családok életmódjának megismerésére*
- ♣ *Példamutató, helyes értékrend kialakításával segítségnyújtás a nevelési gondok megoldásában*
- ♣ *Szoros partneri kapcsolattartás, a szülők rendszeres tájékoztatása a gyermek óvodában végzett tevékenységéről*
- ♣ *Segítőkészség fokozása, érzelmileg elfogadó, megértő, türelmes partneri szerep vállalása*
- ♣ *Nyitottság – felébreszteni a szülők érdeklődését az óvodai élet iránt, saját gyermekén keresztül*
- ♣ *Előítéletektől mentes közeledés minden családhoz, a családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeinek elfogadása*
- ♣ *A segítő kapcsolat előfeltétele, hogy a szülő bízhatson az óvodapedagógusok diszkréciójában, titoktartásában*

- ♣ *Alkalom biztosítása arra, hogy a szülő megtehesse észrevételeit az óvodai élettől kapcsolatban*
- ♣ *Közös gondolkodás, véleménycsere*
- ♣ *Keresni a kapcsolattartás módjait, hogy folyamatos tájékoztatást tudjon nyújtani a szülőknek gyermekük fejlődéséről,*
- ♣ *A programunkban megfogalmazott és a családok által képviselt értékek, normák közelítése, **családközpontúság***
- ♣ *A befogadó nevelésnek, a családok számára is érzékelhetővé tétele, megvalósítása úgy is, mint a multikulturális nevelés, a szükségletalapú nevelés, az egyéni differenciálás, mely a gyermek egyéni képességeinek, készségeinek kibontását jelenti*
- ♣ *A családok figyelmének ráirányítása arra, hogy a gyermek szabadon fejlesztheti képességeit, választhat, dönthet tevékenységformát*

A fenntartóval való együttműködés

Óvodánk fenntartója Rakamaz Város Önkormányzata. Figyelemmel kíséri személyi-dologi helyzetünket, és ez irányú igényeinknek lehetőség szerint igyekszik eleget tenni. Feladatunk az intézményvezető irányításával a folyamatos tájékozódás és tájékoztatás a fenntartó felé. A jó kapcsolat biztosítása érdekében meghívjuk a város vezetését az óvoda által szervezett műsorokra, ünnepélyekre, hagyományos rendezvényeinkre. Továbbá a rendszeresen kapcsolat ápolásaként részt veszünk a városunk által szervezett rendezvényeken, ahol igyekszünk az elvárásoknak megfelelően a gyerekekkel minél színvonalasabb műsort előadni.

Együttműködés az iskolával

Az óvónőknek az iskola elvárásait, a tanítóknak az óvoda nevelési-és képzési módszereit meg kell ismerniük, hogy a gyerekek az iskolára optimálisan felkészültek lehessenek. Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítésére, folyamatosan törekszünk az iskolával való jó kapcsolat ápolására. Ennek érdekében kölcsönös látogatásokat, szervezünk mind a gyermekek, mind a pedagógusok számára, egymás munkájának, életének megismerése céljából (nyílt napok, ünnepek, rendezvények, sport délelőtt). Közös programokkal segítünk a gyerekeknek megismerni az iskolát (részt veszünk a nagyokkal az iskolai rendezvényeken, sport délelőttön, drámafesztiválon). Lehetőséget biztosítunk az iskola képviselőinek, hogy az óvodai szülői értekezleten részt vegyenek, és tájékoztassák az iskolába készülő gyermekek szüleit az iskolában folyó munkáról. Továbbá az iskolák felhívásait közzé tesszük a faliújságon.

A kapcsolattartás akkor sikeres, ha:

- a beiskolázott gyermekek beilleszkedéséről, fejlődéséről, az óvoda érdeklődésére az iskola megfelelő tájékoztatást nyújt
- az óvoda és az iskola közötti átmenet feszültségei oldódnak
- a két intézménytípus közötti kapcsolat gyakorlata javul

Az együttműködés formái:

- az óvodapedagógusok és tanítók kölcsönös látogatásai
- a tanítók meghívása a szülői értekezletekre
- kölcsönös részvétel az ünnepségeken
- sportdélelőttök szervezése

Kapcsolat a pedagógiai szakszolgálatokkal, a POK-al (Pedagógiai Oktatási Központ nyíregyházi irodája)

Sajnos napjainkban évről évre nő azon gyermekek száma, akik környezeti ártalmaktól terheltek, viselkedésükre jellemző a szorongás, indulatosság, agresszivitás. Emiatt az óvodák szerepe minden területen megnőtt, igyekeznünk kell pótolni mindazt, amiben a kisgyermekek hiányt szenvednek (egyéni bánásmóddal, biztonságot nyújtó, családias környezettel). Ezen kívül rengeteg pozitív és negatív inger éri őket a környezetükből és ezeket az ingereket vannak, akik képtelenek kellőképpen feldolgozni, ami feszültséget kelt a gyermekben. Ennek eredményeképpen megváltozhat magatartása, indulatossá vagy éppen visszahúzódóvá válhat, romolhat teljesítménye. A jelenlegi követelményrendszerben egy "normál" gyereknek sem könnyű az elvárásoknak megfelelni. Ezért fontos kiemelni a pedagógusok szerepét abban, hogy időben felismerjék a gyermek esetleges problémáit, magatartás- és teljesítménybeli változásait. A gyermek közösségi beilleszkedésében, magatartásában vagy tanulási képességeiben tapasztalt nehézségek, hiányosságok észlelése során a pedagógus keresi a változások okait, de a segítségnyújtás formáját önállóan nem könnyű megtalálni. Ekkor kulcsfontosságú szerepet kapnak a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei.

A szülő és az óvodapedagógus nevelőmunkáját, feladatának ellátását a Pedagógiai Szakszolgálat segíti. A Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei: a fejlesztőpedagógus, és a logopédus, előzetes mérési eredményeik alapján a rászoruló gyermekeket, kiscsoportos, illetve egyéni formában fejlesztik. A szakemberek heti rendszerességgel végzik a fejlesztéseket az óvodai épületekben. A fejlesztés során együtt működnek az óvodapedagógusokkal, és szükség és igény szerint segítséget nyújtanak a szülők otthoni fejlesztő, nevelő munkájához is. A pszichológus a szülők, vagy az óvodapedagógusok

kezdemenyezésére a gyermekeknek, szülőknek egyéni formában nyújt segítséget, illetve terápiát végez.

Meghívásainknak eleget téve, munkatársaik rendszeresen vesznek részt szakmai beszélgetéseken, szülői értekezleteken, mint ahogy óvodapedagógusaink a szakszolgálat által szervezett továbbképzéseken, szakmai napokon.

Tanulási Képességet Vizsgálóval Szakértői Bizottság segítségét kérjük, ha a gyermeknél felmerül a sajátos nevelési igény, vagy a beilleszkedési tanulási nehézség gyanúja. A Tanulási Képességet Vizsgálóval Szakértői Bizottság az általa végzett vizsgálatról szakértői véleményt készít. A felmerült problémák beigazolódása után a gyermek óvodai fejlesztésébe a szakértői véleményben megjelölt szakembereket is bevonjuk.

A pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézménnyel a kapcsolatunk nem ilyen rendszeres. A pedagógiai-szakmai szolgáltatások típusai közül szaktanácsadás, továbbképzések-szakmai programok, előadások, tanfelügyelet, minősítés területeken vannak tapasztalataink.

Együtműködés a családvédelmi szervekkel

A rászoruló gyermekek, családok védelmének érdekében továbbra is szorosan együttműködünk a Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat, a Gyámügyi és Szociális irodával, és azok szakembereivel rendszeresen az esetmegbeszélések, tanácsadások. Kérésükre adatszolgáltatást, környezettanulmányt készítünk. A kapcsolattartás gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, testi- lelki jólétének megvalósulását, a családba történő nevelését segíti elő. Ezen túl hozzájárul a veszélyeztetettség megelőzéséhez, (prevenció) esetleges veszélyeztetettségnek a megszüntetéséhez, valamint a gyermekek saját családjukból való kiemelésnek a megelőzéséhez.

Együtműködés az egészségügyi intézményekkel

A kapcsolattartás során az egészségügyi dolgozók munkájukkal segítik az óvodai egészségfejlesztési program megvalósítását, és a jogszabályi előírások alapján, ellátják a gyermekek rendszeres egészségügyi felügyeletét. Ennek érdekében a védőnőkkel és az óvoda gyermekorvosával is jó kapcsolatot ápolunk. Folyamatos az együttműködésünk, a védőnők továbbra is heti rendszerességgel látogatják óvodánkat. A gyermekekkel, előre egyeztetett időpontban meglátogatjuk a fogorvosi rendelőt és minden kisgyermek részt vesz a fogászati szűrésen. A fogorvos javaslatait továbbítjuk a szülők felé. Májusban az óvoda orvosa a nagycsoportosok körében végzi a szükséges iskola alkalmassági vizsgálatokat.

Kapcsolat a helyi művelődési intézménnyel

Rendszeres kapcsolatot ápolunk városunk művelődési intézményével. Könyvtárlátogatást szervezünk és részt veszünk a művelődési központ által szervezett gyermekprogramokon. Folyamatos a kapcsolattartás, az óvodák életéről, mindennapjairól a Rakamazi Tükör (városunk kiadványa), valamint alkalmanként a Rakamazi Városi Tv ad tudósítást egyes ünnepeinkről, rendezvényeinkről.

Az óvoda további kapcsolatai

A ***Rakamazi Óvodásokért Alapítvány*** szinte minden évben támogatja az óvodás korú gyermekek magasabb színvonalú gondozása és nevelése érdekében óvodánkat többek között játékeszközök, bútorok szőnyegek stb. vásárlásával, az intézmény rendezvényeinek támogatásával. Az alapítvány minden év szeptemberében fogadja az adóbevallásokból származó 1%-kot, mely széleskörű lehetőséget biztosít olyan célokra is, melyeket költségvetési keretből nem tudnánk támogatni.

A ***Rakamazi Német-és Roma Nemzetiségi Önkormányzattal*** biztosított az együttműködés. Lehetőségeinkhez képest igyekszünk részt venni egymás rendezvényein és különböző formában támogatják intézményünket, mint pl: játékok, ünnepekre torta, utazáshoz kisbusz biztosítása stb.

Kapcsolat más óvodákkal

Nyitottak vagyunk, és szívesen látjuk más óvodák óvodapedagógusait és szakmai közösségeket. Partner kapcsolatokat ápolunk a rátkai nemzetiségi óvodával, mely a szakmai együttműködésen keresztül segíti intézményünk továbbélését. Több éve részt veszünk a Rátkai Gyermektánc Találkozón, amit egyben német nemzetiségi óvodák találkozójának is lehet nevezni. A környező települések óvodáival kölcsönösen meghívjuk egymást szakmai előadásokra.

Együttműködés a történelmi egyházakkal

Tiszteletben tartjuk a gyermekek és a családok világnézetét, értékrendjét, ezért óvodánk biztosítja a gyermek számára szervezett fakultatív hit-és vallásoktatás lehetőségét vallásszabadságról szóló rendelkezés értelmében. A gyermekek hit és vallásoktatásban való részvételéhez írásban kérjük a szülők hozzájárulását, jelentkezését. A hitoktatást az egyház által biztosított hitoktató tartja, melyhez az óvoda biztosítja a szükséges helyet és időt.

7. ÜNNEPEK, RENDEZVÉNYEK, SZOKÁSOK, HAGYOMÁNYOK AZ ÓVODÁBAN

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek a hagyományos ünnepeket az óvodában is átéljék. Az ünnepek, jeles napok hagyományőrző szokásai jól illeszkednek az óvodai életünk tevékenységrendszerébe.

Az ünneplés, pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésre, a tevékenységek és esztétikai élmények által. Az ünnepek, a hagyományok ápolása szempontjából is fontosak. A gyermekek nevelésébe beépítjük mindazokat az értékeket, amelyet a környezet megőrzött, vagy az óvodások számára érdemesnek tart. A nevelés részeként megteremtjük mindazt a miliőt, amelyben jelen van a hagyományápolás. A gyermekek megismerkednek a nemzeti kultúrával, saját lakóhelyük szokásaival, hagyományaival. Tevékenységeiken keresztül későbbi életükre is meghatározó élményeket kapnak. Mindezek megalapozzák a szülőföldhöz, hazájukhoz, a társakhoz való érzelmi kötődést. Megtanítjuk óvodásainkat, hogy az egyes ünnepeknek ceremóniái vannak, amelyek öröklődnek, apáról fiúra szállnak, jellemzőek egy-egy tájegységre, óvodai, családi közösségre.

Minden ünnepet a rá való készülődés tesz fontossá. Az ünnepi előkészületek még több alkalmat nyújtanak a gyermekek közötti kooperáció és kommunikáció gyakorlására. A saját magunk által létrehozott hagyományok, és ezek ápolása, pedig elősegíti a szervezet és a tágabb „óvodai közösség” kohéziójának fejlődését, a „mi” tudat erősödését.

Az óvodai élet hagyományos ünnepei:

- ❖ Mikulás (általában csoportonként)
- ❖ Anyák napja (csoportonként, rövid műsorral)
- ❖ Évzáró, ballagás (általában csoportonként műsorral)
- ❖ Gyermekhet; Gyermeknap (csoport és épület szintű rendezvény)
- ❖ Gyermekek névnapjai, születésnapjai (csoportonként)

Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeink:

- Karácsony (épületenként, városi rendezvényen rövid műsorral)
- Farsang (intézményi szinten, a csoportok rövid műsorával, rendezvény)
- Húsvét (komatálazás épületenként– csoportonként locsolkodás, húsvéti népszokások felelevenítésével)
- Majális, májusfadíszítéssel (épületenként)

Nemzeti ünnep - megemlékezés

- ▲ Március 15. Megemlékezés (csoportonként - városi rendezvényen rövid műsorral)

Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek, rendezvények, egyéb alkalmak:

- ✓ Majális (városi rendezvény)
- ✓ Almafesztivál (városi rendezvény rövid műsor)
- ✓ A magyar népmese napja
- ✓ Mártonnap – Vitaminnap (épületenként)
- ✓ Adventi hangoló (családi nap keretében)

A környezetvédelem, természetvédelem jeles napjai

- Állatok világnapja (csoportonként)
- Víz világnapja (épületenként)
- Föld napja (épületenként, csoportonként)
- Madarak és Fák Napja (csoportonként)

Az óvodai ünnepélyek időtartama természetesen a gyermek életkorához igazodik. A társadalmi eseményen való részvétel esetén (városi rendezvényeken), többnyire az óvodás gyermekek szerepelnek először, hogy elkerüljük a várakoztatást. Maga a műsor jól megszervezeten, többnyire mozgásos (gyermektáncot) és verses anyagot megfelelő arányban felhasználva zajlik.

Ezen rendezvények szervezési formáiról a nevelőtestület minden nevelési év elején az éves munkaterv elfogadásával dönt, de általában a rendezvények nyitott vagy zárt szervezését a lehetőségek figyelembevételével a partneri igényekhez igazítjuk.

8. ÓVODÁNK GYERMEKVÉDELMI TEVÉKENYSÉGE

A gyermeket, - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben óvodánk kiegészítő, illetve hátránycsökkentő szerepet tölt be. Az óvodai nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére irányul, természetesen az emberi és gyermeki jogok tiszteletben tartásával, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas nevelésben.

A gyermekvédelem célja, hogy segítséget nyújtson a gyermekek törvénybe foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjon a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó gondoskodás pótlásáról. Óvodánk a családi nevelést kiegészítve, a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve óvja, védi és szocializálja.

A gyermekvédelmi feladatok ellátására nagy hangsúlyt helyezünk, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvodapedagógus feladata a saját csoportjában. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását megbízott óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős látja el (óvodavezető-helyettes), közvetlen kapcsolatot tartva a gyermekvédelmi feladatokért felelős óvodai főigazgatóval és a szociális segítővel.

Feladatunk:

- ❖ *Prevenció, feltáró- és problémákat megszüntető tevékenység, mely az egész óvodai nevelést áthatja.*

Célunk:

- ❖ *A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése*
- ❖ *Hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.*

A gyermek hátrányos helyzetére utaló jelek:

- *A család csekély bevétellel, alacsony jövedelemmel rendelkezik, melynek nagy része vagy teljes egésze segély, nyugdíj, vagy ezekkel egy kategóriába eső bevétel, továbbá alkalmi munka után járó jövedelem*
- *Szűkös lakáskörülmények, kis alapterületű lakásban több személy él együtt, így kevés az egy főre eső alapterület*

- Egészségtelen lakhatási feltételek
- A szülők alacsony iskolai végzettsége
- Deviáns környezet szocializációs ártalmai- alkoholizmus, drogfüggőség, játékszenvedély Család hiánya- állami gondozásba vett, illetve onnan kikerült gyermek, egyszülős család, elvált szülők
- Beteg, vagy korlátozott képességű szülők, akik fizikailag nem képesek gyermekük megfelelő ellátására, gondozására

Veszélyeztetettség: Olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

A gyermek veszélyeztetésére utaló jelek:

- fizikai bántalmazás
- a gyermek szexuális zaklatása
- szülői felügyelet hiánya elhanyagoló szülői magatartás
- hajléktalanság, rendkívül rossz lakáskörülmények
- pszichés bántalmazás
- éhezés, nem megfelelő táplálkozás
- indokolatlan hiányzás az óvodából
- minimális jövedelmi viszonyok

Az óvodapedagógus feladatai:

- az óvodába járó gyermek szociális, szociokulturális családi hátterének megismerése
- szükség szerint környezettanulmány végzése
- hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek
- Kapcsolattartás, együttműködés az óvodán belül, az óvodán kívül - Gyermekjóléti Szolgálattal, Pedagógiai Szakszolgálattal, Egészségügyi szervekkel
- hátrányos és halmozottan hátrányos gyermek differenciált nevelése, fejlesztése
- a rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek
- Prevenció és korrekció a pedagógiai munkában

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- szükség szerint családgondozó, védőnő segítségének igénybevétele

- nyilvántartás vezetése beszámoló készítése
- koordináció az óvoda - a család, és a gyermekvédelmi
- veszélyeztetettség esetén a Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatása

A főigazgató feladatai:

- A gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása: gyermekvédelmi felelős megbízása, feladatok, kompetenciák kijelölése nevelő testületi szinten
- Bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal
- Törvények, rendeletek naprakész ismerete, a munka hozzáigazítása
- A törvényi jogszabályoknak és az önkormányzati rendeleteknek megfelelően. Ezek dokumentálása

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetben lévő családok segítségének lehetőségei:

- Tájékoztatás az igénybe vehető segélyekről, támogatásokról
- Tájékoztatás a kedvezményes étkezési díj igényléséről
- A szülők által ajándékozásra behozott gyermekruhák, játékok elajándékozása a rászoruló családoknak